

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok irántesupán a bécsi es. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetésny főlvetelik s pontosan és jutányosan közöltetik.

Teljes számú példányokkal még szolgálhat a szerkesztőség.

FOGLALAT. Kinevezések's előléptetések. A' szentgróti levél elemzése XIV; gr. Széchenyi Istvánról. Takarékpénztárszemle. (folyt.) Visszautasítás. M. Gazd. és iparegyesületi gyűlések. Yukovár-flumei vasút-társaság gyűlése. Adakozások a' vakok pesti intézete's Reguly számára. Megfordított arczkép. Budapestinapló.

Külföld. Spanyolország (Cortes - megnyitás határnapja. Foglyok sorsa. Benső állapot.)

Franciaország. (Napi hírek.)

Anglia. (Palmerston Görögország viszonyiról. Czethal-fogás.)

Elegyhírek.

Értesítő.

Magyar- és Erdélyország.

Ő es. 's ap. kir. Főlsége gr. Cziráky Antal status és conf. ministert, kívánsága szerint Fejérmegye kormányzatától fölmentvén, e' megyének főispáni helyettesévé gr. Zichy Jenőt — ugyszinte a' Hevesmegye vezérletétől fölmentvén's egyuttal, udv. tanácsos' ezimell felruházott Almásy Gedeon helyébe e' megye főisp. helyettesévé Brezovay József kir. táblai ülnököt; az imigy megürült kir. táblai ülnökségre Józsa Pétert, 's végre Borsodmegye főisp. helyettesévé Szatmáry-Király József volt első alispánt kinevezni legkegyelmesebben méltóztatott.

Ő es. kir. főhsége az ország nádora f. e. Jul. 22ről kelt határozatánál fogva Urmeinyi József helyébe Baly György eddigi alországbirót alnádorrá méltóztatott k. k. nevezni.

A' tiszaujlaki sószállítási hivatalnál a' beszedői állomás megürült.

A' szentgróti levél elemzése.

XIV.

'S most, miután hibásan tán, de legőszintébb vágygyl: "honunk jövendőjét biztosabb sarkalatra állítva látni", elősorolám annak nagy részét, mi jelen időben leginkább epeztí lelkemet, hadd forduljak egyenesen azon férfiuhoz, kinek nemesak tántoríthatlan hazafiságában bízom legtöbbet, de ki ritka elméleti tehetségéinél fogva: "magasb szempontokból vizsgálván nemzetünk állását", minden tulajdonnal bir fel is fogni azon roppant bonyodalmak tömkelegét, melly közt létezőnk és mellyből, ha annak minden sinuositását nem ismérjük és kellőleg nem méltányoljuk, nemesak menekülni soha nem leszünk képesek, de e' helyzet örökre el fogjuk magunk előtt zárni üdülésünk azon utját, melly után oly édes-keserű érzések közt eped minden el nem romlott magyar szű.

Tisztelt Barátom Deák! ha azt mondanám: honunk sorsa, melly oly kérdéses, egyedül Ön kezében van, akkor olyast állítanék, mi Önt csak sérthetné; mert helyzetünk szövevénye nem oly egyszerű, mellyből egyes halandó, lenne is az bár leghatalmasb, minket köz megelégedésre vagy legalább a' nagyobb szám megnyugtására kivezetni képes lehetne, valóban nem; de helyzetünk oly aggasztó bonyodalom, hogy abból egyedül vagy láthatatlan magasb hatalmak emelhetnek ki, kik isteni gondviseléstől illetve, néha szerencsére fordítják az emberi nemnek bajait; vagy e' műtétel egyedül számos őszinte kormányzó és független hazafiak legértelmeseb együtt munkálásának lehet eredménye. Én tehát illy hízelgő bókka Önt bántani nem vagyok merész. Ámde, ha így szólok, midőn más részről aggodalommal eltelve nézek körül 's epedve keresem azon kalauzokat, kik túlmenekülését's szerencsésb kifejlését hihetőséggel várhatná a' hon — miután a' nagy Istenek megünják a' férfiu korbalépek megnevezésű ápolását, a' vak véletlenre pedig egyedül bódult állíthatja nemzete üdülését — akkor azon kevesek közt, kiknek hazafiai értelmében pontosíthatom össze legnagyobb lizodalmamat, Ön legelső sorban áll.

A' szentgróti levélben a' védegyeletet illetőleg többek közt ez is áll — hadd térjek erre ismét vissza — "A' ezél nem csekélyebb, mint a' hazának a' temetkező sir partjáról visszarántása, 's csak öszvetett vállakkal akarnunk kell, sikerült magasztos vállalatunk."

Milly nagy, milly felrázó szavak! mlyek hanem találnak a' magyar keblében viszhangra többé, bizony mondom, enyészetünk kerülhetlen. Mert va-

lóban a' veszélynek még mindig ezen stadiumában slynünk, noha tökéletes eltespedésünk alatt, mint én hiszem, sokkal közelébb voltunk ezen jásztelen enyészethez már, mint vagyunk mostani ingadozó állapotunk közt, ha t. i. saját magunk nem döfjük keblünkbe a' megsemmisítési kést! Csakhogy oly gyenge, oly visszászert mint a' védegyelet — a' mint ezt, ha őszinték akarnak lenni, most a' paroxismus lankadásával már tán többen látják át — nemesak nem eszközölhet, nemesak elő nem mozdíthat illy nagy-szerűt, illy életbevágót, "egy egész nemzetnek újra élethez és valódi egészséghez fordulását t. i.", de mind azon okoknál fogva, mellyeket bővebben előadtam, éppen ellenkezőt következtetni kénytelen.

Azon eszmét, hogy legnagyobb veszélyek közt vagyunk, kivált nemzetiség dolgában, lehetetlen elég erős esettel festenünk. Mert okvetlen sülyed az, ki még csak észre sem veszi veszélyben létét. És ez a' magyarnak, ki, mint már többszer érintem, mindig kettő közt ingadoz, vagy elbizza magát, vagy eléggé nem bizik magában, valóban legáltalánosb és legveszélyeseb betegsége. — De éppen ez okból, mert egy tulságul oly könnyen esik másikba, és ekkép oly hamar gyengül el, nem elég őt egyedül azon aggasztó veszélyre figyelmeztetni, melly közt forog, mert akkor ugy kapkod maga körül mint a' vízbe fuladó, ut exempla docent, ki még a' mentésére sietőt is haláliszonyában magával ragadja a' mélyekbe; de megmentésére oly eszközökkel kell járulni, mellyek aztán in ultima analysi ne mutatkozzanak szalmászálak-, szappanbuborékok- és efféléknek 'sat. 'sat.

Azon veszély, melly oly közel hozott sirhoz, és melly közt még akkor is slynünk, mikor én léptem a' politikai pályára, az volt: hogy csak egy hajszalon függött nemzetiségünk és alkotványunk. Azon időkben tehát az vala és egyedül az lehete józan taktikánk: 'Semmi sem figyelni, semmi által el nem csábíthatni, semmi időt, erőt, pénzt nem fecsérelni, de egyedül nemzetiség és alkotvány megtartásáért vívunk.' Helyreállítás és nem előmenet volt akkor tehát főképp napi rendem. Ez vala az aenigma akkori kulcsa; honnét aztán — közbevetőleg legyen mondva — maga magától értődik, miszerint az akkori időkben bizony kár is volt minden magyarnak a' legelhatározottabb ellenzék sorában nem állnia. *)

Most ha azt kérdik tőlem: 'hát a' nemzetiség csakugyan már biztos öbölbe jutott, és alkotványunk már ugy áll előttünk mint szűz?' Erre így válaszolok: Bizony sem egyik sem másik oly erős lábon, mint kellene és mint én ohajtanám, még nem áll; de hogy hajszalon függjön, ha t. i. mi magunk nem függesztjük illyesre, ezt egyenesen tagadom; miszerint, minthogy ez el nem pörölhető tény, mai taktikánk teljes meggyőződésünk szerint megint nem lehet egyéb — 's most az aenigmának megint ez a' kulcsa — mint: nemzetiség és alkotvány fölött szakadatlanul örködve, mi mindig latus per se, minden időt, minden erőt és minden kitelhető pénzt haladásra pontosítunk össze.

Hitel és pénz, 's pedig erős hitel és sok pénz nélkül azonban, teljességgel lehetetlen bár miben is — és e' körül ne ámitsuk magunkat — a' gyors haladás.

*) T. cz. Trefort Ágoston ur a' Pesti Hirlap 510dik számában azt akarja ráfogni, hogy én a' magyar oppositiónak tökéletes nullificatiojára töreksem. — Ugyan ezen ezél vonja-e ki tizenegy cikkemből az igazságos olvasó? Én nem hiszem. Mert elősor, tartalékserég és nullificatio közt, mint csekély tehetségemmel bírom felfogni, ugy látszik, van egy kis különbség. És meg vagyok győződve, t. cz. Trefort Ágoston ur is e' világban látta vala a' dolgot, ha azon eliszonyodásnál fogva, mellyekre kár hoztatni — bizony kár is volna illy nagy és oly fontosakkal elhalmozott statusférfinak illyesekkel vesződni — mikép munkáimat kétszer olvassa, "legalább egyszert olvastatna volna nagyobb figyelemmel és kevésb hebehurgyasággal azt, min éppen átfutni kegyes vala."

Erős hitel továbbá ceteris paribus csak ott léteznek; és sok pénz egyedül oda foly és ott tartózkodik, hol a' kormány és nemzet közti viszony közbizodalomra gerjeszt.

Ugy hogy, mindent mindenben véve, most kormányunkkal viszonyunk lehető legbarátságosb elrendezése, és a' jelen kedvezőbb körülmények minél okszerintibb utilisatioja azon legfőbb szempont, melly előtt mindennek visszavonulnia kell.

A' kérdés ehez képest, azon politikai eljárás czélszerűségét illetőleg, mellyhez most alkalmazni kellene magunkat, tulajdonképp egyedül a' körülforog: "Valljon mikép nyerhetjük meg és biztosíthatjuk a' kormány pártolását ügyünknek annyira, miszerint aztán, a' jelen körülmények kedvezőbb fordulatit *) okszerüleg használva, ne csak ugy immel ámmal, mint körülbelül történt eddig, de igazi energiával mozdíttassék elé nemzetünk kifejlése és honunk java."

Nézetem szerint ennek elérésére, ugy hogy ne legyen az egész csupa ámitás és kijátszott remény, mikben már ugy is eléggé részesültünk, csak egy sikeres mód van, ha van. 'Sugyanis:

"Egy független, de nem egyedül a' közönséges szójárás szerint, de valósággal egészen független pártnak kell Magyarországon alakulni, mellyet minden tekintetek nélkül csak egy vezéreszme lelkesít: "Magyarország magyar szellemű és alkotványos kifejtése", melly pártnak azonban soha nem szabad fellejteni és számitásából kihagyni, hogy összeköttetésünknel fogva némieket éppen nem érhetünk el, és ekkép illyesekkel egyenesen fel kell hagynunk, némieket pedig egyedül az idő érlelhet, 's így ezek viszont csak ápolásainknak, öntözgetéseinknek lehetnek tárgyai.

Most illy párt nincs, 's mint fentebbi cikkeim egyikében érintem, soha nem is volt; mert ekkoráig egyik rész implicite mindig a' kormánnyal tartott, a' másik ellenben mindig az ugy nevezett nemzetnek hódolt, melly, mint tudjuk, sokszor nem egyéb, mint néhány nyersebben szólónak echoja; holott igen sokszor a' kormánynak nem vala igaza, igen sokszor ellenben a' nemzetnek apostolai családok. Egyik rész továbbá soha őszintén vagy csak magasb szempontból is, nem fogta fel, hogy kifejlésünk nem lehet egyéb mint magyar és alkotványos; midőn a' másik rész viszont megint összeköttetésünkbe nem tudta magát eléggé belé gondolni, és ehez képest mindig oly tulságokban kalandozott, mellyek hasznot nem, de csak vést vagy legalább ellenhatást hoztak a' hazára.

Igen, illy körülmények között valánk eddigelé, hol egy részben soha nem létezett elég fölemelkedettség 's nemzeti 's alkotványos álláshoz hű vonzalom, a' más rész pedig soha nem birt elég ildommal, helyzetünket tökéletesen felfogni, és azt angol mondatt szerint legjobb hasznunkra fordítani — "To make the most of it"; és így valóban egy rész örökélt csak a' földön mászott, míg a' másik mindig csak felhőkön nyargalt.

'Sugyan kérdem, tisztelt Barátom, nem hű rajza-e ez eddigi felekezetünk lényegének és ebből eredő politikai eljárásuk modorának?

*) Sokan állítolag nem veszik észre, hogy a' kormány Magyarországot átellenében legkisebbé is változott volna. Már ezeknek szemével én, megvallom, nem cserélnek; és ugyan szeretném tudni, hát mit kellene a' kormánynak tenni, például a' magyar nyelv dolgában, hogy valami kis változást elvégre csak mégis észre vegyének? Ez által korántsem akarom mondani — és értsük valahára már egymást — mintha a' kormány részéről nemzetünket tekintve minden be lenne végezve már, bizony ezt korántsem vitatom; ámde azon állítás, hogy jobbra éppen nem változott volna, egyenesen vagy ironia, vagy szalmaveleju absurdum. Többnyire hogy Magyarországon, egybeházasított léténél fogva teljességgel nem fejlődhetnek ki némieket ugy és oly mértékben és oly szaporán, mintha ezen hon minden egybeköttetés nélkül volna, és a' mint azt, összeköttetésünkre nem figyelvén vagy azt nagy bölcsen fitymálván, némi szájtévizek és néhány theoreticus szobatudósok kívánják, az ugy hiszem, nem szorul hosszas demonstratorra.

Az egyik részben csupa ildom és semmi fölemelkedettség; a másik részben viszont egyedül fölemelkedettség és semmi ildom!

Nem akarom egyébiránt ez által azt mondani — 's értsük egymást — mintha honunkban "egyesekek" nem léteznének, kikben lelkesedés és eszély párosul. Valóban nem; mert oly egyed, ki mindenek fölött sovárog honunk díszé után, de e' mellett vajmi jól is tudja, mily tenger bonyodalom közt kell eveznünk, illy egyed felette sok van köztünk, csak hogy nem áll egy soron, és nincs egy organisált párt által támogatva.

'S im ez azon fogyatkozás, ez azon baj, mellyen segítni kellene! Mert hiába csak szerfölött kevésnek helyzete vagy jelleme oly független, mikép ha a' kormányokhoz tartozik, megözöndése szerint 'en cas que' azok utját, vagy viszont ha a' népszerűekkel fogott kezét, ismét ezek utját merné állni.

Ámde, ha volna is elég illy független helyzetű és jellemű, a' mint hogy tán van tán nincs, csak ugy lehet hatása, és annál több lesz, minél számos fog kezét és vet vállat.

Őn maga, tisztelt Barátom — és ezt nem fogja tagadhatni — többszer volt már oly esetben, mikor csak felette nagy bajjal játszhatá a' conciliator szerepét, sőt még, mint a' védegyelet dolgában, néha a' legnagyobb fallaciáknak is egy kis gyertyát gyújtani tartá szükségesnek, csak hogy a' felizgatott szenvedelmek fölötti ellenörködését tökéletesen el ne veszítse. Mit nem szemrehányásként vagy éppen kisebbitésül hozok fel. Isten meitsen, mert vajmi jól tudom magamat efféle helyzetbe képzelni és azt kellőleg méltánylani, de csupán azért említem, miszerint Őnt figyelmeztessem, hogy az illyes helyzetben hosszabb időre teljességgel senki nem bírja fentartani magát, ha egyedül saját erejére támaszkodik; mert elvégre okvetlen vagy el fog sodortatni, ha nincs ellentállásra elég ereje, a' milly esetben néha még akarhatja ellen is nevelni a' köz bösznek tüztét, vagy ha ellentállni erős, álbarátnak tartják, kinek szava elhangzik.

Azt mondják: 'futni kell a' futókkal, miszerint azokat ismét az ellenség felé fordítani lehessen.' És ez némi alkalomkor igaz, de minden esetre veszélyes kísérlet, mellyet én legalább, jellemem és gondolkozási módom szerint, a' politika mezejére átszállítva, nem szeretnék ugy alkalmazni, miszerint azon megint a' szenvedelmekkel és csaleszmékekkel kelljen transzignatív vagy csak kaczerkódnia is, és azok által egykissé se pertetni magát, mihez képest aztán annál könnyebben lehessen üdvös irányt adni azoknak.

Szenvedelmeket és fallaciákat, mint tüzre lobbanó szikrát, mint én hiszem egyes csak fogamzaskor fojthat el. Nőjjenek egyszer nagyra: 's egyedül összesített erő bírhat azokkal, vagy semmi.

Ezeket előre bocsátva, már most két kérdést börtökodom önhez irányozni:

Legelőször: Van-e Önnek, higgadt kedélylyel szólva, reménysége, hogy a' kormány magyar és alkotmányos szellemben fogja nemzetünk kifejlését eszközölni?

'S másodsor: teszen-e fel Őn oly erőt és oly minden oldalú tehetőséget nemzetünkben, mihez képest az minden segítség nélkül, sőt minden akadály ellenére, kivívhasson magának nemzeties és alkotmányos jövődőt?

Ha Őn legkisebb jót sem vár — mindig feltéve, magyar és alkotmányos szellemben — a' kormánytul; 's más részről saját erőnek is elégségesnek tartja, mikép nemcsak minden veszélytől megóvjuk magunkat, de elvégre azon állásra is fölemelkedjünk, mellynek eléréseért minden lelkes nemzet oly szilárdul buzog: akkor a' politika mezején nekünk közösen nincs semmi dolgunk. Maradjunk barátok, politikai utját azonban járja kiki, a' mint veleje kiszti, a' mint keblesgalja.

Ha Őn ellenben azt hiszi, hogy a' kormány elvégre a' közbiradalom és saját érdekétől vezéreltetve, hajlandó magyar és alkotmányos szellemben cselekedni honunkért, és Önnek e' tekintetben csak szikra reménye is van; más részről, ha Őn mind azon fejledező erőt és tehetőséget, melly nálunk mutatkozik, csak annyiban tartja elégségesnek hazánk szőbb jövődjére biztosítására, mennyiben az a' kormány részéről nemcsak nem szibbasztatik, de kellő pártolást is nyer: oh! akkor

"Álljon Őn egy pártnak élére, melly, mint mondom, Magyarországon soha még nem létezett 's most sem létezik, és melly egyedül honunk nemzeti 's al-

kotványos kifejtését szomjazza, 's ekkép sem udvari sem népkégyi tömjéntül el nem kábítva, majd a' kormánytal tart vagy azt ellenzi, majd a' sokaság irányát mozdítja elő vagy annak ellentáll, a' mennyiben főczélját: nemzetünk alkotmányos kifejlését t. i., egykor az egyik, máskor a' másik rész mozdíthatja jobban elő, vagy hozhatja veszélybe inkább."

Senki nem oly alkalmas mint Őn, illy pártnak alakítására, mert senki nem bir mind azon tulajdonokkal mellyek ennek eszközzésére szükségesek, olly bő mértékben, mint éppen Őn. Lépjön tehát elé, 's legyen legnagyobbjövője honunknak, mellyet csak ugy menthetni meg, és egyedül ugy emelhetni magosbra, ha nemcsak azon veszély távolittatik el tőle melly felülről jő, de az is, melly alulról fenyegeti, és ha nem egyedül azon jó háramlik rá, mellyet csak mi tiszta szándékuak de csekély tehetségűek vagyunk képesek rá árasztani, hanem az mind azon kedvezésekben és előnyökben is részesül mellyek után kormányi pártolás és udvari rokonszeny nélkül hiába törekednénk.

Alkosson Őn oly mezt — 's pedig higye el, csak Őntől függ — mellyre minden becsületes és higgadt gondolkozásu ember vonakodás és álszégnyen nélkül léphessen, mellyen se vak engedelmesség, se vak ellenzés, általljában semmi 'vakság' ne uralkodjék; mellytől ehez képest szintolly távol legyen tartva minden hízélgő, csak szolgateremtésekhez illő szellem, valamint más részről mind azon ujhuzó, daczczal teljes, betyársággal fertőztetett legénykedés se verhessen azon gyökeret, melly pajzán szesz valóban nagyobb veszélyek közé helyzi létünket — mert sympathia helyett antipathiát kénytelen gerjeszteni ellenünk — mint a' millyest ezrek legméltányosb magatartása hozhatna helyre.

Ekkoráig általlján véve vagy esuszott mászott a' magyar, ha honára valami kedvezést sovárgott hozni, vagy olly kevély, olly fenyegető, olly hőresökös állásba tevő magát, mintha tudja az ég milly erő támogatná "szavakkal villámlo és mennydörgő" indignatióját; holott a' esuszomászó méga legigazságosabb ügyet is kockára állítja, míg az erő nélküli felfuvalkodottság nemcsak mosolyt, de a' dráma végén okvetlen lesújtó hahotát gerjeszt; és akárki mit mond is, elvégre csak azon férfui komoly méltóság képez a' világi események zivatarai közt igazi súlyt, mellyet mai időkben még a' lehatalmasb sem bir ugy kedve kénye szerint lóbalni, melly méltóság jogszerűsége, saját megbecsülésen, mások tisztelésén, és mindenek fölött ezen két szentirási elven alapszik: „A' mit nem akarsz, hogy mások cselekedjenek teveled; te se cselekedd azt másokkal.” — "Adjátok meg a' császárnak, a' mi a' császáré, és az Istennek, a' mi az Istené."

Tűzzük ezt zászlónkra, ámde e' szerint cselekedjünk is szorosán, 's okvetlen meg fogjuk szeretetni nemzetiségünket, alkotványunkat; pedig ez volna ám a' lehető legnagyobb nyereség! Mellyet azonban teljességgel nem biztosíthatunk magunknak, míg mind azon gamin- és betyár-féle kicsapongásoknak, mellyek újabb időkben annyira fertőzteték ügyünket és minden derekabb emberben okvetlen émelgyést okozának, mi magunk féket nem vetünk, vagy azokat indignatioval vissza nem utasítjuk.

Mi magyarok az ausztriai közbiradalommal egybe vagyunk házasítva. Nem ugyan egy korona, de egy fejdelem alatt állunk. *) Illy körülmények között a'

*) Milly kevéssé tudja magát helyzetünkbe gondolni nem egy honbűles, arra a' Pesti Hirlap 505ik száma ujbizonyosságul szolgál, hol Franciaország ezim alatt, e' következő áll: "A' Constitutionnel, Thiers lapja, nagy győzelemmel fogadja a' romai alkudozások sikerének híreit. Ismét egy ügy, mond, (az első a' kutatási jog ügyében május 29ei londoni szesződés) mellyben a' kormány akaratlannul a' kamara utmutatását követve, az ellenzék kezdeményezése folytán, teljes sikert nyert. (Lám, még olly országokban is, mint Franciaország, 's olly minister is mint Guizot, kénytelen ollykor az ellenzékétől jövő impulsus szerint eljárni, 's az ellenzék nem marad mindig nemleges téren, 's bizonyos uri ember a' sz. grófi levél elemzésében még is általlában, minden kivétel nélkül, az ellenzékő tant akarja felállítani, 's különösen minden áron épen Magyarországra reá akarja disputálni, holott ha ez a' világon bárhol is állana általlában, nálunk bizonyosan nem állhat meg jelen körülményeink között.)"

Nincs arra sem idő sem hely, hogy ez alkalommal hosszas elemzésekbe ereszkedjem; hadd hozzak ehez képest, egy rövid párbeszédet fel, mellynek tanuja nem régiben voltam, és melly talpraesettségénél fogva tán elég világosságot terjesztend az egészre.

P. "Angliában, Franciaországban, még keményebben lép fel az oppositio, mint nálunk. Minek scrupulisalánk és tágitánk tehát mi magyarok?"

legnagyobb a' legsürgetőbb "kellőség" tehát mi? Bizony nem egyéb, mint ezen egybekötött állapotunk teljes méltánylata, a' viszonti érdekek minél tisztábbra hozása, és az innen elvégre kifejlő eredmények lehető legbaratságosb alkalmazása.

Montesquieu szerint feladatunk, melly minden complicalt állapotnak egyedüli elrendezője vagy legálabb enyhítője, mindenek előtt tehát az, que nous faisons bon ménage. Hiszen, tudja az ég, külsőre nézve tán transit, de belsőkép bizony nem a' legőszintébben élünk eddigelé vicissim, ugy hogy e' tekintetben a' viszonyos okulásnak már itt lehetne ideje!

Csak egy példával akarom e' most érintetteket illustrálni.

Ugyan kérdem Őnt, tisztelt Barátom Deák, volna-e valami hasznosabb és lehetne-e ránk magyarokra nézve, mindent mindenben véve, valami hasznosbat kigondolni, mint minden évben Budapesten rendszeren négy hónapig tartandó országgyűlés? Én nem hiszem. Mert a' legegyszerűbb háztartásban is elkerülhetlenül szükséges az évenkénti zár számolás, 's ehez képest annál mellőzhetőbb olly bonyodalmak és annyira hátramaradt körülmények közt, mint a' millyenek közt mi sinylünk. — És aztán, mert mi magyarok — és erre bizony volt elég ok — sokkal bizalomatlanabbak és gyanakodóbbak vagyunk, mint más nemzetbeliek, 's ekkép rendszerint annyi időt veszünk el, míg egymást viszonyosan megszagolnók, a' dologhoz kezdenék 'sat., honnét aztán, mint a' tapasztalás mutatja, hónapok fecséreltetnek el, és a' mi történik, az az országgyűlés legutolsó napjai — sőt pillanatainak műve. Ugy hogy ha valamiből lehetne csendes de gyökeresb kifejlésünk eredményét várni, az nem volna egyéb, mint évenként jó renddel tartott, és nem annyira peroráló mint dolgozó országgyűlés.

Ámde kérdem — 's tegyük kezeinket mellünkre — mai viszonyunkban a' kormánytal, mellyet csak hypocrita vagy az nevezhet 'bon ménage'-nak, ki erősebben vágyik az után, hogy a' világ előtt valami szép comediat játszunk, mintsem hogy az igazi egybehagzás áldását élvezzük, kérdem, okosan cselekednék e' a' kormány, ha minden három év helyett évenként kelepcézéne magát azon szerfölött kellemetlen helyzetbe, mellybe többé kevesebbé újabb időkben minden országgyűlés belésodorja azt?

Bizony nem is volna esze, hogy ráálljon, sőt tán még magais sürgesse mindazon botrányok évenkénti ismétlését, mellyek minden elégséges pótlás nélkül, nőttön növe disztelenítik komoly és méltóságos állásukat mindinkább vesztő országgyűléseinket 'sat. 'sat.

Egybeházasított létünk mellett, mellyet soha nem szabad szembe szalasztanunk, azt sem vehetjük elég komolyan fontolóra, hogy összeköttetésünk feloldhatatlan, és mi magyar és alkotványos szerkezetűek vagyunk; házas párunk szelleme ellenben főkép német és tiszta monarchicus — — — a' mi természet szerint annyira növeszti vitorlázásunk nehézségeit, mihez képest olly sokszori felsülésünk bizony nem csuda; ámde ohajtható volna, miszerint e' tekintetben a' végett, hogy valahára üdvös czélt érjünk mint eddigelé, honi politikai hajósaink egy kis seke okulva, hagynának fel mind azon, sehol ugyancsak igazán ki nem próbált, és egyébként is szövevényes körülményeinkhez éppen nem illő hazaboldogítási kísérleteikkel, mellyeket újabb időkben olly aggasztó tömegben sajtoltak ki, részint könyvekből, részint álmaikból. Mert valóban, míg a' fiatal hév hitelessé áll honi dolgaik tekintetében tulsúlylyal, midőn tán még a' leghiggadtabb férfiak is csak alig képesek olly annyira complicalt machinánk kitisztítását és reformatióját jó sikerrel eszközölni, mindaddig szőbb jövődő — melly teljességgel nem lehet csupa véletlen dolga, de arra czélszerű ápolásunk is megkívántatik — bizonyára nem mosolyoghat előnkbe.

S. "Anglia, Franciaország nőtelen állapotok; mi ellenben házassági viszonyokban vagyunk; továbbá Magyarország sem nem Gallia, sem nem Britannia — — — 's végre

Ha Angliában vagy Franciaországban a' kormány fölibe nő az oppositio, ez legott 'ex natura rei' kormányválik; midőn ha nálunk nőne az oppositio a' kormány fölibe, 'ex natura circumstantiarum' minden törnék, szakadna 'sat."

Ezt sem látjátok át kedves gyermekeim! 'S aztán még is elég együgyűek, hogy ne mondjam, elég vakmerőek vagy merő vakok vagytok nemzeti kalauzokul tolni fel magatokat?

Azon ijesztgetési, erőltetési taktika, mely sokaktól, mint legsebesebben célhoz vezető, gyakoroltatik, meglehet tán jó volna, nem akarom kérdésbe venni, de csak azon esetben, ha egy kis erő is támogatná azt, és ha félne a kormány. Miután azonban egy hajszálnál sincs több erőnk, mint azon tisztelet, mellyel "jó igazunk" iránt viseltetni tartoznak, ámde ezen gyönyörű fegyverünk tüstént veszti erejét, sőt ellenünk fordul, mikor azt kelleltin túl használni vágyunk, más részről pedig a kormány [nem egy fél tőlünk, mint azt tán némi szájhős magában képzei, de csak annyiban fél, a mennyiben el szeretné kerülni az illetők által okozandó alkalmatlanságot, retteg komolyabb lépésekre kényszeríteni, óvakodik jogszentséget sérteni, és tán iszonyattal fordul vissza azon gondolatnál: egy nemzetiséget megtörni, mellyben annyi született nemes mellett nem csekély valódi nemes is rejlik, és mely iránt ekkép valóban kár volna, némi sértő kiesapongók miatt legalább bizonyos pontig — mert 'sunt certi denique fines, sat.' — lehető legnagyobb kimérettel nem lenni; miután ez így van, s pedig szóról szóra így van, bármikép duljon fuljon is ennek olvastán nem egy kis magyar ökölkirály, ezen most megrótt taktika, ha t. i. béketűrésnél valami derekabb érzést akarunk magunk iránt gerjeszteni, bizony semmit, de éppen semmit sem ér.

'S aztán ugyan mire támaszkodik az oppositio olly kérkedő, olly ijesztgető állásban, kérdem, most miután a törvény nyelve magyar, és az alkotvány lényege, legalább fővonásiban kézzakarva nem sértezik? Ugyan mire támaszkodik, most miután 'jó igazunkra' olly hangosan, mint azelőtt, nem hivatkozhatunk? Valóban szeretném ezt tudni. Mert az európai közvélemény nem pártolja őket; pénzük, hitelük, fegyverük nincs; a polgárság általján véve éppen olly kevéssé áll mellettük mint a pör; a kis nemes pedig csak pénzért pártolná őket, ha birnának illyessel, de e nélkül előbb utóbb bizonyosan ellenük fordul. Hat ugyan kik vagy mi az, mire támaszkodnak?

Kedveltessük meg inkább minden lehető elsőseink által a magyarságot — ez aztán, igaz, 'nehézebb' — szeretessük meg addig is, míg jobbra fejlik, alkotványunkat, a törvények lehető legszigorubb teljesítése és saját mindenbeni szigorú eljárásunk következtében; szóval, becsültessük meg a "magyar nevet", és éljünk azokkal, kikkel egybehasznált az ég, lehető legjobb háztartásban: és bizony mondom, jobban fogjuk nevelni nemzetünk igazi érdekét, mint ha úgy mint eddigelé, tudja Isten, milly prókatori mesterdarabokban vagy Don Quixotte-féle vitéségekből keresnők üdvünket.

Lássá, tisztelt Barátom Deák, azelőtt: "magyarságot, alkotványt az egészbe olvasztani" vala az irányzat, mert a szövevényes erőművet csak ekkép gondolták egyszerűsíthetni, mit elkerülhetlen szükségessé tartottak; most eltértek ez utól, és úgy remélik Magyarországot kifejthetni — maga magát értendő: "szoros házassági kapcsolatban Ausztriával" — ha magyarság és alkotvány olvasztására nem működnek többé, de mind egyiket mind másikat annyira pártolják, a mennyire ez a közbirodalmi összeköttetést tekintve csak lehetséges. Már most kérdem, ha e reményben megcsalattatnának? És in ultima analysi az mutatkoznék, hogy így sem megy, sőt még hátrább megy, és ekkép valami harmadik kísérlet elkerülhetlen szüksége mutatkoznék — és mi egykor azt vethetnők szemünkre, hogy nem volt elég belátásunk, nem volt elég lelki erőnk ezen időt használni, és a most fenforgó "experimentnek" — mert, megvallom, én nem veszem gyébnék — jó fordulatához, jó sikeréhez minden kitelhető módon hozzájárulunk; ugyan megbocsáthatnók-e ezt magunknak? És megbocsátana-e Önnek a nemzet, melly Önbe, s méltán, olly határtalan bizodalmat helyez? Kérem nagyon tisztelt Barátom, vegye ezen utolsó szavakat komoly fontolóra, vegye honszerető szívére!

Az idő sokat fejt ki. Várjunk attul is valamit. Az emberiség előre tör, s nincs nemzet, melly saját lábain állni ne iparkodnék. Mind ez mellettünk szól és vív, ha várni tudunk, és szalmaláng helyett escr-tűz buzog ereinkben.

Barátom Deák, még egyszer mondom, Ön az, kiből minden tehetség összepontosul, olly pártnak élére állhatni, melly Magyarországot minden bajából, temérdek önmegtagnadás-, munka- és állhatatlansággal ugyan, de elvégre bizonyosan kivezeteti.

Mennyiségileg tán fog Ön tisztelőikben vesztetni, megengedem, ha minden tekintet magától lökvén, úgy fog cselekedni mint én bátorkodám Ön figyelmeztetni, Ön kért; de minőségileg higye el, annyira fog növekedni pártja, mikép a miség bőven kipótlandja a számot.

Ön tán azt fogja állítani, hogy nem bír mind azon tehetséggel, melly illy súlyos vezérségre megkívántatik. Ezt azonban csak szerénysége mondatná Önnek; mert ha Ön nem bír annyi függetlenséggel és egyeztető tehetséggel, mint a mennyi illy vezérségre szükséges; akkor ugyan, kérdem, merre forduljunk tehát e haza határai közt olly egyednek kiszemelésére, melly erre alkalmas volna? — Többnyire ha, feltéve, Önben nem egyesülne is mind az, mi szorosán véve illy bokros szerepbeni eljárásra kívánatos volna, mit nem akarok vizsgálni, még ez esetben is Ön marad azon egyedül, ki a kedélyeket részint buzdítva, részint csilapítva, mind azon hazai erőket, mellyek most annyira szétágaznak, olly vágasba hozni képes legyen, melly üdvre vezet; Ön pedig azért áll e tekintetben olly előkelő helyütt,

Legelsőben is, mert minden részben bizodalmat gerjeszt; és ez olly isteni adomány, mellyet Ön a haza javára használni köteles;

'S aztán, mert én legalább nem ismérek olly annyira hiu magyart — pedig bizony nem vagyunk e szép species híjával — ki Önnek elsőségét el nem ismerné és Önnek zászlaja alatt állni vonakodnék. Mi hasonlól olly eset, mellyet Önnek a honra nézve szinte használatlan hagyani nem szabad.

'S most Isten áldja Ön! És ha elég szerencsés valék, politikai nézetimet Ön által bármi kicsiben is méltányoltatni, és ha Ön nem idegen azon eszmétől, mihez képest olly független testület mint a milyennek alakulását én ohajtanám, kimondhatlan jól árasztana honunkra: oh akkor legyen vezetőnk, és én tüstént Öné vagyok, és Ön legőszintébb, legernyedtelenebb segítségemre számolhat! Lesznek ugyan, nem kétem, hatalmasb védői, nagyobb tehetségű elősegítői, mint én vagyok, hanem hogy hübb és elszántabb apródja lehessen, mint én lennék, ha illy mind felülről mind alulról független pártnak állna élére, azt bajosan hiszem.

Részletekbe és politikai nézeteim szorosb és specialis alkalmazásába akár mikor ereszkedem, midőn Ön tisztelt Barátom ezt kívánni fogja.

Addig is, mint hű magyar, nyujtom baráti jobbot Önnek, mint hű magyarnak.

Tiszta szándék tiszta lélek,
Akár siker akár nem!

Gr. Széchenyi István.

Takarék pénztár szemle. De van még más indok is, melly ezt kívánja. Az értekezőnek eddigi előadásából kitűnik, hogy nem a nyerekedő részvényes hanem philanthropiai társulatoktól várhatni legjótékonyabb takaréktárakat: ugye nem fogunk hazánkban mindenütt, hol takaréktárak szükségessé, annyi nagy lelkű áldozatot találni mint Pesten; s így az előleg szükségessé, melly nélkül takarékpénztár nem alakulhat, csak nyereséyes részvényesek által lenne felállítható: melly mint több helyen mondva lön, az intézet tartaléktökejét főlemésztvén, a szegény takarékosnak tulajdon fillérje, a törvényes kamattal jóval kevesebb hasznat gyümölcsözend, e miatt talán bizodalmat veszve az intézethez, abba betenni nem mindenik lesz hajlandó; kivált ki ahoz talán egy pár 100 ftal is járulhatna: mint egy bizonyos kocsis mult napokban, kinek 40 pfja levén heverőben jevaslá értekez, tenné azt a komáromi takarékpénztárba — oh nem uram! mert ott csak 4% kamatot fizetnek; Notarius uram pedig azt ígerte, hogy 6% tre ki fogja adni. — Jól van édes fiam csak add oda, mondám; de aztán ne panaszkodjál, ha töké is odavész. — Ime nyereséyes részvények útján a nép bizalmát megnyerni nehéz. Mit tegyünk tehát, ha elegendő nagylelkűen áldozó philanthrop részvényesek nem találkoznak? talán az üdvös intézetet ad graecas calendas hagyjuk? oh nem — kössük össze a takarékpénztárt életbiztosító intézettel, hirdettessük ki a czélzott kerületben ennek jótékony szabályait; kevés idő alatt olly töke folyand be, melly a nyereséyes részvénytársulatok tökéjét szükségtelessé teszi. Ha pedig nem folyand be, még is lesz elegendő pénz: a jólelkű philanthrop részvényesek törvényes kamattal mellett előlegezzenek annyit időről időre, mennyi a takaréktárakból kivételket fődözi: az életbiztosító betételekből, mellyek 20—30 — vagy 40 év mulva lesznek fizetendő, az

előlegezés kamatostul levén kifizetendő; például ma született unokámnak 400 ft évi jövedelmet akarok biztosítani 50 éves korától kezdve halála napjáig: be kell születésekor tennem 9866; p. X 4 = 392 fr. 26; p. azaz ha 50 évet fog élni a gyermek, a most irt 392 fr. 26; pénz után, mit a bécsi életbiztosító intézetbe beteszek, fog évenként halála órájaig 400 ftot kapni. Ime itt a pénzt mai napon tettem le, de 50 év mulva fognak fizetni, addig a pénzfizetésekért ki sem fogja zaklatni; s így ha a takarékpénztárba illyen, vagy ehez hasonló életbiztosítási tőkének folynak be, látni való, hogy pénz leend a pénztárban, és a nyereszkesedő részvény-tőkék szükségtelessé.

Ha példát nem látnánk arra, hogy a takaréktárak — a szegénység nagy hasznára köttetnek össze életbiztosító intézetekkel; mi gyenge számvetők talán félhetnénk is megkísérteni ezen munkamódot: de látjuk azt a bécsi első takarékpénztárban bizony nagyszerűleg létesülni: ha tehát már mások az utat előttünk megtörték s nem kiélégítő, de meglepő sikert mutatnak: bizony kár lenne talán némelly francia teoriákért, e biztos utat mellőznünk a nép boldogítására. Igaz hogy ezzel a takarékpénztárak kezelőjének fáradsága szaporodik, különösen a felügyelők minden idejét igénybe veszik: de nincsen lényegiben az illy egyesületek, hogy tisztviselői s felügyelői mindig ingyen szolgáljanak: legyen fizetésök becsületes, s még ekkor sem fog a kezelési költség annyiba kerülni, mintha külön takarékpénztárak és külön életbiztosító intézetek alakulnak és kezeltetnek.

Azon nézet, hogy nagy takaréktőkét a takaréktár be ne vegyen, hanem a kinek bizonyos mennyiséget haladó heverő pénze van, kezelje maga, adja ki kedve szerint bárkinek kamatra; ott üdvös lehet, hol hitel, letéti, giro, kereskedelmi, jegy-, vagy életbiztosítók léteznek: mert akármi öszvegnék mindenki biztos helyet találhat, de hazánkban, hol vagy kevés, vagy nagy földtereken épen semmi illyes sincs; a tőkék pedig már annyiszor semmivé lettek, hogy az hasznos lehessen, szabad legyen a fölől kétkedni. Értekező inkább azt véli, hogy minden pénzbirtokost, a ki kívánja az illy félig meddig mégis üzérkedő mütételtől felkelene szabadítani. Mert a pénzbirtokos pénze kikölcsönzésében azon óvasokat s tőkéletes biztosítási kellekkel a pénzt, annyira nem használhatja, mint egy testület, mellynek a hatóságok is kezére járnak, sem használni sokszor nagy megbántás nélkül nem is tudja, sem azon ismerettséggel nem bír, mellyet a pénzek hasznos kiadhatása igényel. E miatt hányszor nem jó kivált nagyobb városokban kísértetbe, hogy az uzoráskodást megpróbálja; mit sohasem teendett, ha a takarékpénztárak vagy tőkebiztosítási intézetek tőle illő kamatra pénzt elfogadnak. Ne felejtjük még azt is el, hogy nagy öszvegek hevernek ez okból a ládák fenekén s így teljesen munkálat-s használatlanul; mert falunlakók közül, kinek legyen pénze, még nem is gyaníthatni: sokan ezt híresztelni sem szeretik s mivel pénzeiket igen könnyen nem adhatják ki, azokat hevertetik, részint könnyebben s talán nélkülözhető cikkekért elköltik; kisebb nagyobb tőkéknek kamatozó helyre könnyű és biztos betétele s azoknak minden óran könnyű s bizonyos kivehetése füz csak szárnyakat, a különben lomha pénznek. Pedig tudja mindenki, hogy a pénzforgás sebessége pótolja annak hiányát. Például ha több takaréktár állítatik a hazában, hol kisebb nagyobb tőkék, bármi rövid időre beadvá kamatoznak, és onnan minden pillanatba kivehetők is; akkor senki magánál heverő pénzt csak egy nap sem tartand, hanem tüstint takarékpénztárba teszi, s ha szüksége leend, onnan ismét kiveszi; mindegyik munkálat olly eszben törtévének meg, mit a pénzkezelőkön kívül ki sem tud. Ezzel lehetőleg a pénzforgás sebessége kétszereztetik; melly annyi hatást fog tenni mintha a forgópénz mennyisége két annyi volna. Ha hát jelenleg lomha pénzforgással 100 millió forog, működik, munkát, iparművet, földtermést s kereskedési hasznokat teremt: a könnyű betétel és könnyű kivétel feltétele alatt a pénz teremtőleg 200 millióra szaporodik; pénz zűkében olly annyira szenvedő árva hazánkunk kár volna talán francia rendszer kedvéért ezen roppant hasznokat sárba dobni.

3.) Hátra van még azon ellenvetésre felelni, mintha értekező a szegény takarékosokat csökkentett kamatokkal károsítani kívánna, s ezzel a nép bizodalmat elvesztve, a takaréktár üdvös hatását csökkentené. Igaz hogy hirtelen felfogás után

midőn érkező azt mondja hogy a takarékosak kamatját először 4 $\frac{1}{2}$, azután 3%re leszen szükséges szállítani, hogy a törvényes kamat 6%ról alább szálljon s ezzel a földmívelési s műpar is emelkedjék; azt lehetne gondolni, hogy a takarékosak fillérjét kamat csökkentésre akarja érkező használni; de ki beljebb tekint a mondottakba, látni fogja, hogy az nem áll, nem is állhat. Mert nem mondja érkező, hogy a szegények fillérjéből keletkezett tartaléktöket, a földbirtokosok vagy műparosok közt kelljen kiosztani. Hát kik között? — ismét a takarékos szegények közt. — Már most tegyük fel, hogy a meghatározott kamatláb, melly szerint a pénztár fizet 4% a 6% tel forgatott takarékosok tartaléktökejéből pedig és talán a depositumokból bejött összeg ismét a takarékos szegények közt felosztván ebből kapnak betételökhöz mérve 2% tet összesen 6% tet; nem áll akkor az, hogy a nominaliter csökkentett kamatokkal a szegény nép károsulna, mert az ő hasznait philanthropicus takarékpénztáraknál mindig a forgathatási kamat határozza meg a kezelési költségeket kivéve. Mindegy tehát akár 3% akár 4% akár 5% re tegyük a takarékosok kamatját, mert ezek egyike sem áll tetteleg; mivel azt a tartaléktöke határozza meg végképen. Azonban a nép együgyűsége és dolog nem értése miatt, mindig tanácsosabb az ígért kamatokat lejjebb, mint feljebb tenni annivalis inkább, mivel előre látható, hogy hazánkban is az eddig szokott kamatok kevés idő alatt csökkenni fognak. — Csak a nyereszkedő részvényes takaréktárnál volna veszedelmes a kamatok nominalis csökkentése, kik a tartaléktöket magoknak tulajdonítják. De illy takaréktárakat érkező, hol csak lehet, kerülni ohajt: ha csak a rendszabályokban nem foglaltatik; mint más alkalommal említé; hogy a tartaléktöke a részvények bevásárlására s a részvényesek törvényes kamatinak netalán szükségesség kiegészítésére fordíttassék. Egyébaránt azon takaréktáraknál, mellyek nyereszkedő részvény útján alakultak, a takarékosok kamatja 4% már ugy is elég alacsony. De hogy azt némileg átláthassuk, miszerint a törvényes kamatláb hazánkban sem maradhat már sokáig 6% ten, lássuk annak eredetét s kísértük meg okait kifejtteni. Erről a legközelebb számban.

Visszautasítás. A Budapesti Hiadónak (ezen lapnak, melly a védegyesület ellenében a legnemtelenebb fegyverek használatát is megtudá ismeretes lovagiasságával egyeztetni) augusztus 5-kei 227ik számában egy szombathelyi névtelen levelező gyáva és tompa gúnyolódásnak, mellyet bizonyos felekezet részéről rég meg szokánk, csak megvetést érdemlő egyéb kifakadásai közt nem pirul afféle nyomoru és ocsmány gyanusitást hintegetni a védegyesület igazgató választványa ellen, mintha ez „a könnyen hívó s mystificált földnépétől szép esábszavakkal kicsalt huszaskákat hűtlenül kezelné” — csempészetéről beszél, s némelly apostatálni, tehát becsületszavát szegni készülő védegyesületi tag nevében kérdést intéz hozzánk: „hova lesznek a huszasok? hova a residuum, melly a védegyesület körüli kiabálás, futkozás, annak ápolása, halála s temetése után felmarad?”

A védegyesület igazgató választványa folytonos nyilvánosság őrszemei alatt álló tiszta eljárása öntudatában halgató mély megvetéssel utasíthatná ugyan vissza névtelen rágalmozók illy alaptalan s gonosz szándéku gyanusításait: a lapokat olvasó nagy közönség iránti tiszteletből azonban szükségesnek tartja eljárásáról addig is, míg f. évi november havában számoltató közgyűlést, mellyre alapszabályai 27ik s 42ik § sa szerint a pénztár állapotáról is kimerítő jelentés tétetik, megtartaná, s ott eljárásairól szoros számot adna, rövid figyelmeztetést adni.

A védegyesület alapszabályai szerint ugy köz, mint igazgató választványi ülésai nyilvánosak, s mindenkor bárki által szabadon megtekinthető nyilvános jegyzőkönyvekkel bírnak. A 36. § szerint az igazg. választványi feladása a pénztár mindennemű kiadásait utalványozni, a pénztárnoktól számot venni, gondoskodni, hogy a folyó (igazgatási, szállásbéri, nyomtatási, iratási, adatgyűjtési és nyújtási, előlegezési, segélyezés, gyár- és raktáralakítási) költségeket haladó pénzek gyümölestelen ne heverjenek, hanem a gyár- és műparápolás körében forgattassanak. És tessék bárkinek megnézni a 65 tagból álló igazg. választványi névsorát, hogy a Budapesti Hiradó által felölelt s közzétett rágalom egész vakmerőségéről fogalma lehessen. A 46ik § szerint az igazgató csupán halasztást nem szenved-

hető apróbb költségekre, egyik választványi üléstől a másikig s csak 100 pft erejéig utalványozhat, de köteles az utalványozásokat minden ülésben a választványának bemutatni. Hogy pedig mindezen alapszabályok híven s lelkiismeretesen megtartassanak, soha el nem hunyó árgus szemekkel ellenörködik, a gyűlések nyilvánossága. A védegyesület életeleme, levegője, mellyben él és mozog, mellyet diszlésére és sikerére tart szükségesnek, épen a nyilvánosság, mellynek azon derék proféták, kik a nyilvánosság, hangosan csattogó s az erkölcsi világistene által légtisztításra rendelt szárnyait csak allyas rágalmozók s koholványok terjesztésére használják, aligha oly szinté barátai, mint a vádlott igazgató választványi tagjai egyenkint s összesen. A nyilvánosság levegőjében élünk, azt mimagunk legjobban ohajtjuk s keressük; ám lépjen akárki gyűléseinkbe, nyitva az ajtó, s olvassanyilvános jegyzőkönyveinket és számadásainkat, látni fogja azokból, hogy a rosz néven vett huszasok száma elleneink foltonos retteggetései gyanusításai, rágalmai miatt az ártatlan és üdvös ügyre fordított legbuzgóbb ügyekezettünk mellett sem lehetett oly tetemes, mint a védegyesület iparápoló czéljai kívánják; látni fogja e mellett, hogy a védegyesület e csekély pénzerővel is költséges tudakozódás, levelezés s épen a sajtó használatának eltöltése által szükségessé lett drágább nyomtatások, adatszerezés, megszorult gyárosok, iparművesek, mesterek segélyezése, iparműcsarnok felállítása, s a fiatal és gyamolásra szoruló hazai műparnak adott olesó előlegezések által annyit tett annak előmozdítására, mennyit csak megfeszített szorgalomnak, meleg és buzgó részvételnek körülmények közt tenni lehetséges volt. A vidéki osztályok, mellyek a beavatási díjak felét alapszabály szerint magoknál tarthatják, ezen fölösleget szinte nagyobbreszt az iparműcsarnok felségelésére ajánlják. Mindezekről az említett közgyűlés előtt szigorú részletes számadás fog tétetni, mellyet a t. közönség minden tagjának szabadságában állandó megvizsgálni. De ha ki talán sötétség madári hajlama szerint a nyilvánosság levegőjétől irtózik, s arcát és ruháját szegyenelve jó társaságba jöni fél, hagyjon fel oly eljárás gyanusításával, melly a lehető legnagyobb nyilvánosság delében annak homály s titokozlatot napsugarai alatt meg végbe. Mi egyébiránt a szombathelyi levelezőnek azon mulatságos ábrándját illeti hogy a védegyesület már haldoklik, sőt már holtnak is tekinthető, az igazgató választványa e részben utasítja a tisztelt közönséget a Hetilap július 29dik s következő számában közölt nagy számú s örvendetes iparmozgalmakra, mellyeket a „pesti Hirlap” 507 s következő számai is felvettek. Az igazgató választványa hazafiai öröme a felett, hogy szerény működése következtében a nemzeti műparra nézve egy egészen új időszak nyitott meg: s a szorgalomnak rövid idő óta oly lökés adatott, a becsületes munkásság áldásdus mezején annyi virágbimbó, s már gyümölcs is fejtett ki, mennyit elérni a legvérmesebb ifju remény is alig mert, sokkal nagyobb; büszke öntudata, hogy a még csak ugy szólván tegnapelőtt annyira elhagyott parlagon heverő műpar emelésére irányzott hű becsületes törekvéseit nemcsak kielégítő, de meglepő, s példátlan siker koronázta, sokkal edesebb, mintsem ez el nem esavarható számok és adatok, szemmel látható, kézzel fogható eredmények ellenében némelly roszakarátú fecsegők seregére mosolyogva ne tekinthetne. Ha számos akadály s ellenségei torzalkodásainak meg nem szünő zaja közt 8 hónapos élete alatt oly szép eredményeket mutathat egyesületünk, képzelteti minden elnem fogult hazafai, mit, s mennyit eszközölhetett volna már, ha öntestvéreink nem fűznek lánczot karjainkra. Kelt Pesten augusztus 5én 1845. Tóth Lőrincz jegyző.

A Magyar Gazdasági Egyesület a közelgő jánosfőveteli pesti vásár közben, jelesül f. é. aug. 22kén d. u. 6 órákor ismeretterjesztő, 23kán ugyan d. u. 6 órákor szőlőmívelési szakosztályi, s aug. 24kén d. e. 10 órákor közgyűlést fog tartani, mellyre az Egyesület tisztelt tagjainak s ügybarátoknak minél számos megjeleneése kéretik. — Szerencsénk van egyuttal a nagyérdemű gazdaközönséget értesíteni, hogy a gazdasági Kistűk örnek javított és tetemesen bővített, s az erdőszetről egy új szakasszal megtöltött negyedik kiadása is már megjelent, s az eddigi áron, t. i. 20 pengő kr., mind az Egyesület titoknoki hivatalánál, mind a könyvkereskedésekben megszerezhető. Nagyobb számú megrendeléseknek a titoknoki hivatalban 20% nye-

reség ajánlatik. — Pesten, augusztus 8-kán 1845. Török János, egyesületi titoknok.

Iparegyesület közgyűlési határnap. Az iparegyesület ez évi közgyűlését a f. aug. hónap 23kán azaz az aug. vásár előhetének szombat napján délután 3 órákor, az iparegyesület teremében újvilágutcai Ilkeyház 1ső emeletében fogja tartani. — Tárgyai lesznek: az igazgató választványának jelentése a mult közgyűlés óta folyt munkálatokról; az egyesület és pénztár állapotáról; továbbá ugyan a választványának véleményes javaslatai a jövő évre megállapítandó munkálati terv és ügyviteli költségvetés iránt; különféle olly indítványok, mikről már ismételt alkalmakkal volt szerencsénk hivatalos közleményeinkben említést tenni a Hetilap hasábjain; végre pedig fő tárgya lesz augusztusi közgyűlésünknek, az egyesületi elnöknek, az igazgató választványának, és ügyésznek új választása. Az egyesületnek minden t. cz. tagja, valamint minden szives ügybarát szives tisztelettel hivatik meg e gyűlésben leendő részvételre. Az igazgató választvány meghagyatából. Pest aug. 5. 1845. Csanády jegyző.

A vukovár-fümei vasut építésére egyesült társaság a jövő sept. hónap 14én délelőtti 10 órákor, az elnök gróf Batthyány Kázmér ur őmlg lakásán, feldunyasoron, Vojjánér házában, közgyűlést fog tartani, mellyre az aláírt t. cz. tag urak szivesen megjelenni kéretnek. Az elnök grófrendeléseiből. Csanády ideiglenes tollvivő.

A Pest megye pártfogása alatt álló hazai első Takarékpénztár részvényeseinek szabály-módosító közgyűlése jövő szeptember 7én reggeli 9 órákor fog a pártfogó tettes megye nagy teremében tartatni, mellyen a folyó e. Janár és Február hónapokban kiküldött bizottságnak a kölcsöni szabályoknak a pénztár erejéhez képesti tágitása, s a kölcsönnek szélesebb alapra terjesztése, úgy szinte az intézet érdekében több nagy fontosságú kérdés feletti véleményes munkálata kerüld tanácskozás alá, s ez okból a t. cz. részvényeseket mentől nagyobb számmal leendő megjelenésre tisztelettel meghívja Pesten Augustus 4-én 1845. választványi rendelethől Szalay József m. k. intézeti jegyző.

1845ki Julius hónapban a Vakok pesti intézete pénztárába e következő adakozások fizettettek be pengő pénzben: néhai Villing György pesti lakos legatuma 2 ft. néhai Broszman Mátyás pesti lakos legatuma 24 kr. néhai Majer Katalin pesti lakos legatuma 2 ft.; A f. t. kalocsai érseki uradalom tiszartósága az 1845dik év negyedre 10 ft.; Tiszt. Bartalits Sándor laki plebánus végrendeleti hagyományá 10 ft.; nagys. Ambró Antal ur váltótörvényeszéki tanácsos az ötlettelő díjt 8 ft.; tiszt. Zenovits János magány tanító ur legatuma 2 ft.; Folinus szül. Amant Anna mezőtúri gyógyszerész legatuma 20 ft.; Egy névtelen, a Pesti Divatlap szerkesztőségi útján, egy vak munkás alapítványa 5 ft.; Posonyi János ur ugyan azon czélra 2 ft.; A czeplédi r. katkolikus közönség gyűjtött adományá összesen 68 ft. 24 kr. Kelt Pesten Augustus 1én 1845. Gömör Károly m. k. Intézeti Pénztárnok. Szentkirályi M. elnök.

Adakozások. — A Reguly-Társaság pénztárába f. évi július 7kétől augusztus 7dikéig a következő részletek folytak be. A) Részvények 1845re: Orosz József, Fogarasy János, Ferenczi Mária, Huszár Grácia, Kun Sándor, Kassics Béla, Szemere Bertalan, Rác János, Bük Zsigmond, Nagy Ferencz, Bakó János, Okolicsányi Emanuel, Mária Pál, Okolicsányi Lajos, Dominkovits Lajos, Mária-sy Gábor, Mester István egyenként 2 ft. — B) Adakozások: késmárki jogászság 8 ft. 20 kr.; Rudnyánszky József 5 ft.; késmárki logikusok r. tanító-jokkal együtt 4 ft.; Hunfalvi Pál, Vojnics Anna leányaival egyenként 3 ft.; Majer István, Száz Mátyás; Orosz József, Miskolczy Márton, Jaross Vincze, egy névtelen kanonok, Horváth Sarolta, Deák Ferencz, Czindery, Bésán Mihály, Pappenheim C. W. egyenként 2 ft.; Mészáros Endre, Sponér P., Okolicsányi Sarolta, Koller Ferencz, Szekrényesy, Rottenbiller, Patizs, Hepesváry, Kaeskovics Lajos, Mukits Ernő, Kemp, három anonymus, Feichtinger Sándor, Gyórfy János, Karsók Lajos, Ferenczy Teréz, Purgly Czuzi, Udvardy, Wurda, Vojnits Mark, Kováts Gábor, Kammerperger Antal, Baumgarten Áron, Tritter Jakab, Rózenberg Móricz, ifj. Dobozy Dániel egyenként 1 ft.; Rudnyánszky Nep. János, Sillye Gábor, Schulcz August, Lipovniczky István, Kecskeméti,

Szücs Dániel, Marton Józsefné, Terlik C., Stojánovics György, Szenté Amalia, Behm József, Halman Fanni, Stojánovits Juli, Vezlerle Antal, Kovács Lajos, Végh, Mihály Ignác, Joachim Julius, Stein Samu, Spitzer Jakab, Kis Gábor, b. Zsenney Lajos egyenként 40 kr.; Okrutzky Aurél, Schönaug Jetta, Rechnitzer Sándor, egyenként 30 kr.; Schmidt Szóreny, 1 Valaki, Daruvary Alajos, Kovách József, Vujkovic György, Davida Miklós, Schultz István, Markoss Mihály, Mészáros Károly, Romy Károly, Ausländer Simon, Hirsch Károly, Brody H., Löbl József, Schwab Dávid, Weisz Henrik, Weisz Farkas, Bleuer Bernát, Kaizer Gusztáv, Huszerl Bernát, Hahn Salamon, Drucker G. L., König Regina, Back Betti, Epstein Mihály, Dobozy Ferenc, Apostol József, Török Sándor, Kis Károly egyenként 20 kr.; Fister Tiborcz, Névtelen, Kovács Károly, 3 valaki, Lefánty, Csernak Béla, Hofmann Ottó, Oestreicher Ferdinánd, Staffenberger István, Széll Sándor, Jeszenszky József, id. Jeszenszky Kálmán, Fogd Sándor, Kovácsy Aurél, Szendeffy János, Groszinger Károly, Hógyész Gyula, Török Miklós egyenként 10 kr. — Együtt 138 ft. 30 kr. — Eddigi összes bevétel 591 ft. 16 kr. pengő. Antal Mihály társ. pénz tárnok.

A megfordított arckép. Tettek az életben éppen azok, mik a' betűk valamely könyvben. Itt is, amott is hiba's vakogás nélkül olvasa' hozzáértő. — Igy eléggé kitará belsejét, ki legérdemesebb férfaink egyikének arcképét gúnyul megfordítva függeszté fel bizonyos zártgelemben — csak azért, mert bátor vala máskép gondolkodni, mint az, kit egy cikkiró nem régiben „hazánk nagy auctoritásának“ neveze — Feltűnő hogy ez ép meggyékben történt, melly untalan ritka értelmiséggel kérkedik, 's magát már ezzel is a' vélemény szabadság meleg barátjának vallja.

Auctoritas, melly a' törvény megtartására szorít, vagy a' ház kormányát vezeti, az életben: de észdolgoknál, millyen a' politika is, nincs helye. Itt a' főszerepet meggyőződésnek kell játszani, ha az egyes ember rendeltetésének meg akar felelni. — „Amde vannak vakok, kiknek vezető kell“ — Tagadhatlan! valamint az is, mikép barmainkat szinte kolomp vezeti: de emberhez, kit az Ég ép látszerrel áldott meg, mellyel az aether mélyébe merülhet — nem illő ezek példáját követni. Azért adott a' természet mindnyájunknak agyát, hogy mindenki magáéval gondolkodjék; kié üres, fogja meg az eke szarvát — de vak hitéből a' köz hasznót, a' bámult pedig való dicsőségét nem arat.

'S eza' párt eszméjét nem öli el. Induljon csak mindenki meggyőződése után, melly okfóknak eredménye — 's a' pártok maguktól keletkeznek. Quot capita, tot sensus. — Ily pártok alkotványos nemzeteknél szükségesek; ezek nélkül vagy örökös tepedés vagy létüket veszélyeztető tulhajtásnak nyomorékai maradnak. De ép azért minél tisztább felfogással 's nagyobb egybevető erővel bír valaki, annál kevésbé képes meghatározni: mellyik pártnak van nagyobb érdeme mondott nemzetek közül.

Aztán nagy észtehetség rendszeresen kifejtve előny ugyan általában az emberileges tévedhetlenségre: de nem tökéletes garantia arrul; legkevesebb pedig politikában, hol a' taps és pisz oly nagy szerepet játszanak. Mert hiúság — vonatkozás nélkül szólva — jelleme ugyan a' középszerűségnek, de azért mint gyakran látjuk, a' legkitünőbb minőségekkel is ölelkezik. — Honunkban ugyanis jelenleg a' szellemi mirigy uralg, miszerint mindenki nagy szerűt, genialist, hallatlant, népszerűt kíván mondani; — 's e' közben többször olyan mondati 's öntetik papírra, mi az önálló, szigoru ész rostáján — megakad, a' helyett hogy más rostán a' szemét áthull.

Igy kelle nem régiben felkaczagnom, midőn egyik lapban mint valami nagy jelentőségűt, ritkított betűkkel ujjalag felidézve olvasám a' gyógyszer nevet, melly halálos beteg volt gyár alapító egyetünket megmenté, 's ekép hangzik: „de minden betegségek legnagyobbika mégis a' halál“ — megvallom a' fentszöval olvasott szavak akaratom ellenére az echót idezik ki számbul; minden alma között legrosszabbik a' vadkörtevé. — Más alkalommal oda intetünk: „hogy tartozásunkat — az adózókra nézve — addig röjjük le, mig a' hitelezők köszönetére számíthatunk“. — Igaz, mikép már pénzszorult világban gyakran megköszöni az ember, ha saját pénzéhez juthat, de mégis ovatosak legyenek ama hitelezők, világosan kitéve nyugtatványukban, mikép adóssá-

got incassáltak: nehogy a' köszönettel vett pénz ismét visszaköveteltessek. Komolyan szólva pedig a' dologrul: ha e' lerovás tartozásszülte kötelesség, a' hitelező köszönetének nincs értelme: vagy ez esetben alamisna az, mit minden kritikán felülemelkedett megyei Catónk tartozásnak nevez. — Itt két eszme áll összeírva, mellyeket összegondolni kissé bajos. Azonban kár volna helyesbeket mondani, ha ilyesek is harsány éljent hoznak! —

Mipedig a' politikai vezérszerepet illeti: az ehez szükséges kellékek csak kevés kiválasztottnak adatnak meg. Ezek nagy lélekerőt tételnek ugyan fel; de a' legnagyobbaknál is hiányozhatnak. 'S mit némelyek e' szerep jellemül tekintenek, a' népszerűség, gyakorta epén védv ellene. Mennyi ellenzékre talált a' hitel érdemdús szerzője e' jeles munka iratása időpontjában? 's csak évek után vala képes a' felvilágosodás napja az előitéletek sűrű kódén áttörni. Ép ő vala husz évvel előbbre — de nem ellenei, kik testben 's lélekben élék hátramaradt korukat. — Sejditem: mikép a' sz. Gróti levél elemzését is e' kedvező sors érendi!

Gr. Széche nyi Istvántehát, kinek — mondjuk ki — arcképével történt ama' felhozott eszély, hisszük mosollyal nézend a' politikai ellenszenv e' féle durva kitöréseire. Gyakran a' népszerűség nem válik becsületre — a' gúny pedig dicséret. 'S a' barátság, melly politikai alapon nyugszik, nem érdemli meg a' szent nevet. — Szolgáljon nyugtatására a' m. grófnak, miszerint bármikép forgassák is némelyek durva kezeikkel arcképét: csendes halával koszorúzott feje még sem álland soha a' nemzet jobbjai előtt olly f e r d é n, mint azoké, kik a' m. gróf nagyszámu 's tagadhatlan érdemeit még maig sem képesek méltányolni. X.

Budapesti napló. (aug. 17én) Örömmel tapasztaljuk hogy a' testgyakorlás, nevelési rendszerünk ez egyik főkölléke mindinkább előhalad hazánkban. 'S mint hogy házi nevelők ritkán jutnak ama szerencsés helyzetbe, hogy az effélékről czélszerűleg rendelkezhetnének; üdvözöljük az ajatos rendkorhoz alkalmazkodó azonszellemét, miszerint intézeteiben testi növelést illetőleg is, czélszerűen kezd intézkedni. Csak így válhatnak azokvalóságos, 's közhasznu gymnasiumokká; mellyekből aztán nem kerül ki annyi vézna növendék, mint az ő rendszer mellett. Említett testgyakorlási érdemben első rendű a' t a i n ö v e l d e, hol táncz, vívás, úszás (mint Értesítőnkben láthatni) a' zsöngé koru növendékek természeti fogékonyságához idomítva már jelenleg is divatoz. A' pesti ajatos rendi díszes épületben hasonlag gondoskodva van; 's nagyon ohajtható hogy hazánk valamennyi nevelési intézetei e' közhasznu módosítást elsajátítsák; minek üdvös hatását vidéken keveseb akadályozzák a' szüntelen tornyosuló porfellegek, lég, 's életmód viszontagságai, mint nagyvárosokban többnyire, 's kikerülhetlenül történik. Ez eszme pártolásának szép példáját adta az egri káptalan, melly a' pesti testgyakorló iskolának gyámolításához 3, 6-venkénti 36 ftos részvényvel járult. — A' m. tudós társaság nyelvészeti szakosztálya szünnapjait is hasznosan szándékozván tölteni gyakori üléseket tart a' magyar nyelvtan kidolgozása végett; 's jelesül főnsőbb helyről érkezett fölszólítás következtében nyelvtanok készítésével foglalkodik a' tanuló ifjuság számára. — E' lét a' nép kedvencz látványával, akasztással kezdődött; egy szerencsétlen a' budai hegyek közt kötelen végezte életét; melly alkalommal kézzelfogható volt az erkölcsi hatás, mellyt nyilvánosan eszközölt halálbüntetések borzalma, az erre nem kevésbé méltó gonosztevőkre gyakorol; ugyanis az akasztás helyén két egyed, nő és férfi használva a' közös ámulatot, derekasan kezdtek zsebelni. Azonban csakhamar kézre kerültek a' látványsozomjasközönség nagy örömeire. Nem mondjuk, milly épületes az efféle esemény; hanem hogy illyenkor az emberbarát keblét rájaldom fogja el, igen természetes. — Alkalmilag előadjuk hogy a' mult julius hónapban Pest városánál bebörtönzöttek száma 72 volt; köztük 17 nőszemély; 13 izraelita; — mig némileg örvendünk kell, hogy az előbbi idők arányában a' szám fogyatkozik, 's a' gyöngédebb nem, fenyíték tekintetében is a' kisebb számban marad, 's hogy korra nézve is, az idősbekevesb erkölcsi romlást tanusítanak; más részt ismét sajonnal tapasztaljuk, hogy a' vallási osztályzat arányában még mindig a' zsidó az, melly legtöbb romlottságot tanusít; mi megint a' bűnvadák történetéből következtethetőleg tán felekezeti ellenszenvből is származik. Az összegben tetemes részt játszanak vidékről, 's leginkább külföldről bevándorlottak, kik az erkölcsi mirigyet benszülöttekre is átterjesztik. — Igazán szomorun mulattató dolog az, hogy a' büntettek miatt városunkból kikisért csapatok már a' szomszédfaluban egyikét villás parasztra bizatván, első szél-lengedezésnél szétfukosnak; 's minthogy olly eszély erőilly nagy tömeget össze nem tarthat, a' korányban száműzöttek esthajnalkor ismét ott folytatják előbbi nem mondjuk kényelmes mint inkább tunya életüket, hol mindig számíthatnak ragadozói alkalmakra. Igy az elharpozó munkátlanságnak sem a' Rákos homoka, sem a' főváros hegyvölgyes vidéke gátot nem vethet, — fölhíjuk a' szomszédvidéki hatóságok figyelmét, ezen herék incselkedései ellen. — A' drágaság mindinkább fenyegeti fővárosunkat, valamennyi mérték kisebbségre törekszik; e-

gyedül a' nyereség-vágy növekszik vérszopó nadályként fejünkre, melly által ember embertársát szemléltetést emészti meg. A' télifa olcsóbbítására már történtek a' nm. hitnác részéről czélszerű rendelkezések; azonban ha fagy — még több fagyos kebellet találkozzunk, melly örvendez a' szűkölködők hiányain. A' hazai termények külföldre szállítása iránt helyén találjuk a' figyelmestető szózatot, nehogy tulságos vágyainkban saját magunkéitól vonjuk meg a' létfontartási eszközöket, mellyek mindenfelől szállongó hírek szerint valóban hiányra mutatnak. — Bizonyos hirmesterek azzal leptek meg a' minap bennünket, hogy a' rákosi sivatag egyik dombján lábvas-tagságnyi forrás buzog fel, melly jótékonyan áztatná fel a' sivar homokot, 's a' vidék kiesbitésére nem kis előnyül szolgálna; itt mi a' sorsot látjuk alattomosan működni, melly utat mutat arra, hogy jó volna valahára e' majd egészen használatlan földterületről is gondoskodni, — hogy ha rajta nem is a' természet, legalább b' sürgő ipar nyitna jótékonyan áradozó forrást. — Minap furcsa kis jelenetet tünt fel fővárosunkban a' fokosnak fénykorából: egy becsületes szabó bizonyos arszlánon nem bírván megvenni hosszas fáradsága bérét, ennek igazítás végett hozzá küldött ruháját letartóztatá; milly nagy volt azonban másnap meglepetése! midőn jókor reggel az említett arszláu két bunkós bajtársával ajtajában megjelent 's hatalmas zörgetéssel sürgeté ennek kinyitását; az ember fölkel, az ajtót megnyitja, 's egyszerre izmos kezektől markolatik meg, halállal fenyegettetvén ha csak egyet is kukkan; erre a' ruhatár föltöretik, tartalma biztos körmök közzé jut, 's a' kétszeresen károsított szabó szerencsésének tartható, hogy egy pár lökés után ismét ágyába takaródhatott. Ez úgy azonban az erélyes megyei hatóság elé került, 's a' tettnek méltó megvizsgáltatása, és illetőleg eredménye várható. — A' keletre zarándoklott gr. Battyányi Lajos utitársával együtt haza érkezett. — A' vásár — mint mondani szokás — már kert alatt van; egymást éri a' sok deszka bódé, természetesen ha még annyi volna is, mind gyulékony anyagból 's minthogy a' város kellő közepén vannak, egykor még kivilágítási gyász ünnepélytől tarthatni. Hasonló borzalomtól már a' multkor itt tanított lovarokiránti boszúból készült gyújtás alkalmakor csak a' városi rendőrség szemessége ovámeg városunkat. Vázarunk élénkségét nem kevésse emelendik számos különféle egylet ez alkalomra hirdett gyűlései. Szini újdonságok közt mult csütörtökön, „A' négy Haymonfi“ került fel; mellyben a' közönség még sokkal rajosab tetszésel fogadá Lászlónét, mint első alkalomkor, ki be is bizonyította hogy új szerepléseivel nagy lézsgot pótol dalszemélyzetünkben. Benza ur is jeles játékaival általános tetszésben részesült; 's épen nem csodáljuk, hogy illy jeles dalnokot a' bécsi opera, fizetése köztötetésével is szeretne fölünk elcsábitani. — Ez alkalommal egy kis bülszelkedő Madonna ült közelünkben, ki okos jegyzetivel ámulatba ejté környezetit; — sajnáljuk hogy e' honi virágosa mig a' külföldi nyelveket folyvást eszegegi, magyarul egyetlen szót sem ért! Csak az vigasztal, hogy még fiatal, pedig ifju erőnek mi lehetetlen. Időnk változatai igen szeszélyesek; hüvös reggeleinket forró napok váltják fel, minek estenkit aztán eső, 's ollykor ollykor egy kis vihar következőse. — Nemzeti színházunkban csütörtökön augusztus 21-én Szentpétery Zsigmond jávára hérlétszűnéssel először adatik. Végrendelet eredeti dráma 5 felvonásban. Irtá Czokó Zsigmond.

Spanyolország.

Izabella királynő augusztus 2án délelőtt érkezett meg st. Sebastianba. A' Heraldo szerint a' miniszterség elhatározá a' cortest oct. 10ére Izabella királynő születés-napjára, midőnt. i. az 16ik évébe lép — összehíni. Malaga ostrom-állapotba tétetett; a' bebörtönzött, és katonai törvényszék által elítelt összeesküdtek közül még senki sem lövetett agyon; mert Sanz tábornok ez iránti utasítást Madridból vár; kit egyszersmind Malaga polgársága is megkért az ítélet foganatosisával várakozni addig, mig a' királynénál a' benyújtott ez érdembeli kérelmek meg nem fordulnak. Az illetőket ezen kísérletre leginkább a' királynénak kegyessége indítá, ki Saragosában tartózkodásukor egy halálra ítéltnek megkegyelmezett! A' Postdata szerint jul. 29kei éjjel Madridban ismét számos elfogatás történt, köztök Louis Sagasztí hadi tiszt is. — Fomento Spanyolországot most nyugottnak mondja, de e' csend, ezen feszes béke nem más, mint ijesztő előjele egy előbb utóbb kiron-tandó zivatarnak. A' kedélyek mindenütt izgalomban, a' nyugtalan összeütközések mindenütt napirenden! 's mindenütt az elégtelenség tompa moraja hallható. — Concha tábornok, miután Valenciát, és Cataloniát lecsendesíté, sergeivel Girona tartományba készül, mert a' zavargók e' helyet választák erejük összpontosisaul.

Franciaország.

Nemours herczeg és neje, nem különben Aumale herczeg aug. 5én Bordeauxba érkeztek; Lajos Fülöp pedig elhagyván Neuilly kastélyát aug. 4én Eube utazott el; ő fölségét ministerei közül egyedül Maccka admiral kísérté; egyébiránt a' ministerek szabályt állítottak magok közt, miszerint a' király mulattatásában hetenként fogják egymást váltogatni, azaz hetesek lesznek. Mindenfelől üres mindennapiságról

midőn érkező azt mondja hogy a takarékosak kamatját először 4½, azután 3%re léssen szükséges szállítani, hogy a törvényes kamat 6%ról alább szálljon's ezzel a földmívelési 's műipar is emelkedjék; azt lehetne gondolni, hogy a takarékosak állérjét kamat csökkentésre akarja érkező használni; de ki beljebb tekint a mondottakba, látni fogja, hogy az nem áll, nem is állhat. Mert nem mondja értekező, hogy a szegények állérjéből keletkezett tartaléktőkét, a földbirtokosak vagy műiparosak közt kelljen kiosztani. Hát kik között? — ismét a takarékos szegények közt. — Már most tegyük fel, hogy a meghatározott kamatláb, mellyszerint a pénztár fizet 4% a 6% tel forgatott takarékosak tartaléktökejéből pedig és talán a depositumokból bejött öszvegy ismét a takarékos szegények közt felosztván ebből kapnak betételökhöz mérve 2% tet öszvesen 6% tet; nem áll akkor az, hogy a nominaliter csökkentett kamatokkal a szegény nép károsulna, mert az ő hasznait philanthropicus takarékpénztáraknál mindig a forgathatási kamat határozza meg a kezelési költségeket kivéve. Mindegy tehát akár 3% akár 4% akár 5% re tegyük a takarékosak kamatját, mert ezek egyike sem áll tetteleg; mivel azt a tartaléktöke határozza meg végképen. Azonban a nép együgyűsége és dolog nem értése miatt, mindig tanácsosabb az ígért kamatokat lejjebb, mint feljebb tenni annyivalis inkább, mivel előre látható, hogy hazánkban is az eddig szokott kamatok kevés alatt csökkenni fognak. — Csak a nyereszkező részvényes takaréktárnál volna veszedelmes a kamatok nominalis csökkentése, kik a tartaléktöket magoknak tulajdonítják. De illy takaréktárakat értekező, hol csak lehet, kerülni ohajt; ha csak a rendszabályokban nem foglaltatik; mint más alkalommal említé; hogy a tartaléktöke a részvényesek bevásárlására 's a részvényesek törvényes kamatinak netalán szükséges kiegészítésére fordítassék. Egyébaránt azon takaréktáraknál, mellyek nyereszkező részvény utján alakultak, a takarékosak kamatja 4% már ugy is elég alacsony. De hogy azt némileg átláthassuk, miszerint a törvényes kamatláb hazánkban sem maradhat már sokáig 6% ten, lássuk annak eredetét 's kísértjük meg okait kifejtteni. Erről a legközelebb számban.

Visszautasítás. A Budapesti Hiadónak (ezen lapnak, melly a védegyesület ellenében a legnemtelenebb fegyverek használatát is megtudá ismeretes lovagiasságával egyeztetni) augusztus 5-kei 227ik számában egy szombathelyi névtelen levelező gyáva és tompa gúnyolódásnak, mellyet bizonyos felekezet részéről rég meg szokánk, csak megvetést érdemlő egyéb kifakadásai közt nem pirul afféle nyomoru és ocsmány gyanusitást hintegetni a védegyesület igazgató választványa ellen, mintha ez „a könnyen hívó 's mystificált föld népétől szép császavakkal kicsalt huszaskákát hűtlenül kezelné” — csempészet-ről beszél, 's némelly apostatálni, tehát becsületszavát szegni készülő védegyesületi tag nevében kérdést intéz hozzánk: „hova lesznek a huszasok? hova a residuum, melly a védegyesület körüli kiabálás, futkozás, annak ápolása, halála 's temetése után felmarad?”

A védegyesület igazgató választványa folytonos nyilvánosság örszemei alatt álló tiszta eljárása öntudatában halgatómely megvetéssel utasíthatná ugyan vissza névtelen rágalmozók illy alaptalan 's gonosz szándéku gyanusításait: a lapokat olvasó nagy közönség iránti tiszteletből azonban szükségesnek tartja eljárásáról addig is, míg f. évi november havában számoltató közgyűlését, mellyre alapszabályai 27ik 's 42ik § sa szerint a pénztár állapotáról is kimerítő jelentés tétetik, megtartaná, 's ott eljárásairól szoros számot adna, rövid figyelmzettést adni.

A védegyesület alapszabályai szerint ugy köz, mint igazgató választványi ülései nyilvánosak, 's mindenkor bárki által szabadon megtekinthető nyilvános jegyzőkönyvekkel bírnak. A 36. § szerint az igazg. választvány feladása a pénztár mindennemű kiadásait utalványozni, a pénztárnoktól számot venni, gondoskodni, hogy a folyó (igazgatói, szállásbéri, nyomtatási, iratási, adatgyűjtési és nyújtási, előlegezési, segélyezés, gyár- és raktáralakítási 's költségeket haladó pénzek gyümölcstelen ne heverjenek, hanem a gyár- és műiparipólás körében forgatassanak. És tessék bárkinek megnézni a 65 tagból álló igazg. választvány névsorát, hogy a Budapesti Hiradó által felöltel 's közzétett rágalom egész vakmerőségéről fogalma lehessen. A 46ik § szerint az igazgató csupán halasztást nem szenved-

hető apróbb költségekre, egyik választványi üléstől a másikig 's csak 100 pft erejéig utalványozhat, de köteles az utalványozásokat minden ülésben a választványának bemutatni. Hogy pedig mindezen alapszabályok híven 's lelkiismeretesen megtartassanak, soha el nem hunyó árgus szemekkel ellenörködik, a gyűlések nyilvánossága. A védegyesület cteleleme, levegője, mellyben él és mozog, mellyet diszlésére és sikerére tart szükségesnek, épen a nyilvánosság, mellynek azon derék próféták, kik a nyilvánosság, hangosan csattogó, 's az erkölcsi világ istene által légtisztításra rendelt szárnyait csak allyas rágalmozók 's koholványok terjesztésére használják, aligha olly őszinte barátai, mint a vádlott igazgató választvány tagjai egyenkint 's öszvesen. A nyilvánosság levegőjében élünk, azt mimagunk legjobban ohajtjuk 's keressük; ám lépjen akárki gyűléseinkbe, nyitva az ajtó, 's olvassanyilvános jegyzőkönyveinket és számadásainkat, látni fogja azokból, hogy a rosz néven vett huszasok száma elleneink foltonos retteggetései gyanusításai, rágalmozai miatt az ártatlan és üdvös ügyre fordított legbuzgóbb ügyeketünk mellett sem lehetett olly tetemes, mint a védegyesület iparipóló céljai kivánnák; látni fogja e mellett, hogy a védegyesület e csekély pénzerővel is költséges tudakozódás, levelezés 's épen a sajtó használatának eltöltésé által szükségessé lett drágább nyomtatások, adat-szerzés, megszorult gyárosok, iparművesek, mesteremberek segélyezése, iparműcsarnok felállítása, 's a fiatal és gyámolásra szoruló hazai műiparnak adott olesó előlegezések által annyit tett annak előmozdítására, mennyit csak megfeszített szorgalomnak, melleg és buzgó részvétnék körülményink közt tenni lehetséges volt. A vidéki osztályok, mellyek a beavatási díjak felét alapszabály szerint magoknál tarthatják, ezen fölösleget szinte nagyobbrészt az iparműcsarnok felségelésére ajánlják. Mindezekről az említett közgyűlés előtt szigorú részletes számadás fog tétetni, mellyet a t. közönség minden tagjának szabadságában álland megvizsgálni. De ha ki talán sötétség madári hajlama szerint a nyilvánosság levegőjétől irtózik, 's arczát és ruháját szégyenelve, jó társaságba jöni fél, hagyjon fel olly eljárás gyanusításával, melly a lehető legnagyobb nyilvánosság delében annak homály- 's titokszlató napsugarai alatt meg végbe. Mi egyébiránt a szombathelyi levelezőnek azon mulatságos ábrándját illeti hogy a védegyesület már haldoklik, sőt már holtak is tekinthető, az igazgató választvány e részben utasítja a tisztelt közönséget a Hetilap július 29dik 's következő számában közölt nagy számú 's örvendetes iparmozgalmakra, mellyeket a „pesti Hírlap“ 507 's következő számai is felvettek. Az igazgató választvány hazafui öröme a felett, hogy szerény működése következtében a nemzeti műiparra nézve egy egészen új időszak nyitott meg: 's a szorgalomnak rövid óta olly lókés adatott, a becsületes munkásság áldásdús mezején annyit virágbimbó, 's már gyümölcs is fejlett ki, mennyit elérni a legvérmesebb ifju remény is alig mert, sokkal nagyobb; büszke öntudata, hogy a még csak ugy szólván tegnapelőtt annyira elhagyatott parlogon heverő műipar emelésére irányított hű becsületes törekvéseit nemcsak kielégítő, de meglepő, 's példátlan siker koronázta, sokkal edesebb, mintsem ez el nem csavarható számok és adatok, szemmel látható, kézzel fogható eredmények ellenében némelly rozszakarátú fecsegők seregére mosolyogva ne tekinthetne. Ha számos akadály 's ellen-ségei torzszakadásainak meg nem szűnő zaja közt 8 hónapos élete alatt olly szép eredményeket mutathat egyesületünk, képzelheti minden elnem fogult hazafi, mit, 's mennyit eszközölhetett volna már, ha öntestvéreink nem fűznek lánczot karjainkra. Kelt Pesten augusztus 5én 1845. Tóth Lőrincz jegyző.

A Magyar Gazdasági Egyesület a közelgő jánosfóvétel pesti vásár közben, jelesül f. é. aug. 22kén d. u. 6 órakor ismeretterjesztő, 23kán ugyan d. u. 6 órakor szőlőmívelési szakosztályi, 's aug. 24kén d. e. 10 órakor közgyűlést fog tartani, mellyre az Egyesület tisztelt tagjainak 's ügybarátoknak minél számos megjelenséket keretik. — Szerenesékn van egyuttal a nagyérdemű gazdaközönséget értesíteni, hogy a gazdasági Kistükörnek javított és tetemesen bővített, 's az erdőszetről egy új szakasszal megtöltött negyedik kiadása ismár megjelent, 's az eddigi áron, t. i. 20 pengő kr., mind az Egyesület titoknoki hivatalánál, mind a könyvkereskedésekben megszerezhető. Nagyobb számú megrendeléseknek a titoknoki hivatalban 20% nye-

reség ajánlatik. — Pesten, augusztus 8-kán 1845. Török János, egyesületi titoknok.

Iparegyesület közgyűlési határnap. Az iparegyesület ez évi közgyűlését a f. aug. hónap 23kán azaz az aug. vásár előhetének szombat napján délután 3 órakor, az iparegyesület teremében ujjvilágutczai Ilkeyház 1s emeletében fogja tartani. — Tárgyai lesznek: az igazgató választványának jelentése a mult közgyűlés óta folyt munkálatokról; az egyesület és pénztár állapotáról; továbbá ugyan a választványának véleményes javaslatai a jövő évre megállapítandó munkálati terv és ügyviteli költségvetés iránt; különféle olly indítványok, mikről már ismételt alkalmakkal volt szerenesékn hivatalos közleményeinkben említést tenni a Hetilap hasábjain; végre pedig fő tárgya lesz augusztusi közgyűlésünknek, az egyesületi elnöknek, az igazgató választványának, és ügyésznék új választása. Az egyesületnek minden t. cz. tagja, valamint minden szives ügybarát szives tisztelettel hivatik meg e gyűlésben leendő részvételre. Az igazgató választvány meghagyatából. Pest aug. 5. 1845. Csanády jegyző.

A vukovár-fiumei vasut építésére egyesült társaság a jövő sept. hónap 14én délelőtti 10 órakor, az elnök gróf Batthyány Kázmér ur ömlgalakásán, feldunasonon, Vojjánér házban, közgyűlést fog tartani, mellyre az aláírt t. cz. tag urak szivesen megjelenni kéretnek. Az elnök gróf rendeléséből. Csanády ideiglenes tollvivő.

A Pest megye pártfogása alatt álló hazai első Takarékpénztár részvényeseknek szabály-módosító közgyűlése jövő september 7én reggeli 9 órakor fog a pártfogó tettes megye nagy teremében tartatni, mellyen a folyó e. Január és Február hónapokban kiküldött bizottságnak a kölcsöni szabályoknak a pénztár erejéhez képesti tágitása, 's a kölcsönnek szélesebb alapra terjesztése, ugy szinte az intézet érdekében több nagy fontosságú kérdés feletti véleményes munkálata kerülend tanácskozás alá, 's ez okból a t. cz. részvényeseket mentől nagyobb számmal leendő megjelenésre tisztelettel meghívja Pesten Augustus 4-én 1845. választványi rendeletből Szalay József m. k. intézeti jegyző.

1845ki Julius hónapban a Vakok pesti intézete pénztárába e következő adakozások fizettetek be pengő pénzben: néhai Villing György pesti lakos legatuma 2 ft. néhai Broszman Mátyás pesti lakos legatuma 24 kr. néhai Majer Katalin pesti lakos legatuma 2 ft. a f. t. kalocsai érseki uradalom tiszartósága az 1845dik év negyvedre 10 ft.; Tiszt. Bartalits Sándor laki plebánus végrendeleti hagyományára 10 ft.; nagys. Ambró Antal ur váltótörvényeszéki tanácsos az ötlet illettő díjt 8 ft.; tiszt. Zenovits János magány tanító ur legatuma 2 ft.; Folinus szül. Amant Anna mezőtúri gyógyszerész legatuma 20 ft.; Egy névtelen a Pesti Divatlap szerkesztőjei útján, egy vak mnnkás alapítványa 5 ft.; Posonyi János ur ugyan azon célra 2 ft.; A czeplédir. katolikus közönség gyűjtött adománya öszvesen 68 ft. 24 kr. Kelt Pesten Augustus 16én 1845. Gömör Károly m. k. Intézeti Pénztárnok. Szentkirályi M. elnök.

Adakozások. — A Reguly-Társaság' pénztárába f. évi július 7kétől augusztus 7dikéig a következő részletek folytak be. A) Részvények 1845re: Orosz József, Fogarasy János, Ferenczi Mária, Huszár Gráci, Kun Sándor, Kassics Béla, Szemere Bertalan, Rácz János, Bük Zsigmond, Nagy Ferencz, Bakó János, Okolicsányi Emanuel, Mary Pál, Okolicsányi Lajos, Dominkovits Lajos, Mária-sy Gábor, Mester István egyenként 2 ft. — B) Adakozások: késmárki jógászok 8 ft. 20 kr.; Rudnyánszky József 5 ft.; késmárki logikusok r. tanító-jokkal együtt 4 ft.; Hunfalvi Pál, Vojnics Anna leányával egyenként 3 ft.; Majer István, Száz Mátyás; Orosz József, Miskolczy Márton, Jaross Vincze, egy névtelen kanonok, Horváth Sarolta, Deák Ferencz, Czindery, Bésán Mihály, Pappenheim C. W. egyenként 2 ft.; Mészáros Endre, Sponer P., Okolicsányi Sarolta, Koller Ferencz, Szekrényesy, Rottenhiller, Patisz, Hepesváry, Kacsokovics Lajos, Mukits Ernő, Kemp, három anonymus, Feichtinger Sándor, Györfy János, Karsók Lajos, Ferenczy Teréz, Pürgly Czuzi, Udvardy, Wurda, Vojnits Mark, Kovács Gábor, Kammerperger Antal, Baumgarten Áron, Tritter Jakab, Rózenberg Móricz, ifj. Dobozy Dániel egyenként 1 ft.; Rudnyánszky Nep. János, Silye Gábor, Schulcz August, Lipovniczky István, Kecskeméti,

Szücs
vics G
Fanni,
jos, V
mu, Sp
gyenk
Rech
reny
Vujk
Mark
Ausl
zsef, S
Bleue
Hahn
Betti,
zsef, T
Fister
Lefán
Ferdin
szensz
dor, K
Károly
10 kr.
bevt
tárnok
A
épen
is, am
— Ig
férhai
függe
mert
egy c
nak“
történ
's ma
barát
rit, v
észd
a' fős
egy
„Am
gadh
kolon
rel ál
— ne
term
mag
eke s
mult
mind
redv
capit
zetel
pedé
moré
gass
nál l
van
elön
ség
ped
repe
szól
azé
gek
a' s
sze
dan
teti
meg
gyi
bet
vét
let
bet
val
né
leg
int
—
mi
gy
jut
vil

Szücs Dániel, Marton Józsefné, Terlik C., Stojánovics György, Szenté Amalia, Behm József, Halman Fanni, Stojánovits Juli, Vezerle Antal, Kovács Lajos, Végh, Mihály Ignác, Joachim Julius, Stein Samu, Spitzer Jakab, Kis Gábor, b. Zsenyey Lajos egyenként 40 kr.; Okrutsky Aurél, Schönaug Jetta, Rechnitzer Sándor, egyenként 30 kr.; Schmidt Szőreny, 1 Valaki, Daruváry Alajos, Kovács József, Vujkovic György, Davida Miklós, Schultz István, Markoss Mihály, Mészáros Károly, Romy Károly, Ausländer Simon, Hirsch Károly, Brody H., Löbl József, Schwab Dávid, Weisz Henrik, Weisz Farkas, Bleuer Bernát, Kaizer Gusztáv, Huszerl Bernát, Hahn Salamon, Drucker G. L., König Regina, Back Betti, Epstein Mihály, Dobozy Ferencz, Apostol József, Török Sándor, Kis Károly egyenként 20 kr.; Fister Tiborcz, Névtelen, Kovács Károly, 3 valaki, Lefánty, Csernák Béla, Hofmann Ottó, Oestreicher Ferdinánd, Staffenberger István, Széll Sándor, Jeszenszky József, id. Jeszenszky Kálmán, Fogd Sándor, Kovács Aurél, Szendeffy János, Groszinger Károly, Hógyész Gyula, Török Miklós egyenként 10 kr. — Együtt 138 ft. 30 kr. — Eddigi összes bevétel 591 ft. 16 kr. pengő. Antal Mihály társ. pénz tárnok.

A megfordított arckép. Tettek az életben épen azok, mik a' betűk valamely könyvben. Itt is, amottis hiba's vakogás nélkül olvasa' hozzáértő. — Igy eléggé kitará belsejét, ki legérdeműsabb férfaink egyikének arcképét gúnyul megfordítva függeszté fel bizonyos zártgyletben — csak azért, mert bátor vala máskép gondolkodni, mint az, kit egy cikkiró nem régiben, „háznak nagy auctoritásának“ neveze — Feltűnő hogy ez ép meggyékben történt, mely utalan ritka értelmiséggel kérkedik, 's magát már ezzel is a' vélemény szabadság meleg barátjának vallja.

Auctoritas, mely a' törvény megtartására szorít, vagy a' ház kormányát vezeti, az életben: de észdolgoknál, millyen a' politika is, nincs helye. Itt a' főszerepet meggyőződésnek kell játszani, ha az egyes ember rendeltetésének meg akar felelni. — „Amde vannak vakok, kiknek vezető kell“ — Tagadhatlan! valamint az is, mikép barmainkat szinte kolomp vezeti: de emberhez, kit az Ég ép látszerrel áldott meg, mellyel az aether mélyébe merülhet — nem illő ezek példáját követni. Azért adott a' természet mindnyájunknak agyat, hogy mindenki magáéval gondolkodjék; kié üres, fogja meg az eke szarvát — de vak hitéből a' köz hasznót, a' bámult pedig való dicsőséget nem arat.

'S ez a' párt eszméjét nem öli el. Induljon csak mindenki meggyőződése után, melly okfölknek eredvénye — 's a' pártok maguktulkeletkeznek. Quot capita, tot sensus. — Illy pártok alkotványos nemzeteknél szükségesek; ezek nélkül vagy örökös tespedés vagy létüket veszélyeztető tulhajtásnak nyomorékai maradnak. De ép azért minél tisztább felfogással 's nagyobb egybevető erővel bír valaki, annál kevésbbé képes meghatározni: mellyik pártnak van nagyobb érdeme mondott nemzetek közül.

Aztán nagy észtehetség rendszeresen kifejtve előny ugyan általjában az emberileges tévedhetlenségre: de nem tökéletes garancia arról; legkevesbbé pedig politikában, hol a' taps és pisz olly nagy szerepet játszanak. Mert hiúság — vonatkozás nélkül szólva — jelleme ugyan a' középszerűségnek; de azért mint gyakran látjuk, a' legkitűnőbb minőségekkel is ölelkezik. — Honunkban ugyanis jelenleg a' szellemi mirigy uralg, miszerint mindenki nagy szerűt, genialist, hallatlant, népszerűt kíván mondani; — 's e' közben többször ollyan mondatik 's öntetik papírra, mi az önálló, szigorú ész rostáján — megakad, a' helyett hogy más rostán a' szemét áthull.

Igy kelle nem régiben felkaczagnom, midőn egyik laphan mint valami nagy jelentőségűt, ritkított betűkkel njolag felidézve olvasám a' gyógyszer nevét, melly halálos beteg volt gyár alapító egyetlenket megmenté, 's ekép hangzik: „de minden betegségek legnagyobbika mégis a' halál“ — megvallom a' fentszóval olvasott szavak akaratom ellenére az echót idezik ki számbul: „minden alma között legrosszabbika a' vadkörtve“. — Más alkalommal oda intetünk: „hogy tartozásunkat — az adózókra nézve — addig röjjük le, mig a' hitelezők köszönetére számíthatunk“. — Igaz, mikép már pénzszorult világban gyakran megköszöni az ember, ha saját pénzéhez juthat, de mégis ovatosak legyenek ama hitelezők, vilagosan kiteve nyugtatványukban, mikép adóssá-

got incassáltak: nehogy a' köszönettel vett pénz ismét visszaköveteltesék. Komolyan szólva pedig a' dologról: ha e' lerovás tartozásszűlte kötelesség, a' hitelező köszönetének nincs értelme: vagy ez esetben alamsna az, mit minden kritikán felülemelkedett megyei Catónk tartozásnak nevez. — Itt két eszme áll összeírva, mellyeket összegondolni kissé bajos. Azonban kár volna helyesbeket mondani, ha illyesek is harsány éljent hoznak! —

Mi pedig a' politikai vezérszerepet illeti: az ehez szükséges kellékek csak kevés kiválasztottnak adatnak meg. Ezek nagy lélekűt tételeznek ugyan fel; de a' legnagyobbaknál is hiányozhatnak. 'S mit némelyek e' szerep jellemű tekintenek, a' népszerűség, gyakorta epén védv ellene. Mennyi ellenzékre talált a' hitel érdeműs szerzője e' jeles munka iratása időpontjában? 's csak évek után vala képes a' felvilágosodás napja az előttelek sűrű kódén áttörni. Ép ő vala husz évvel előbbre — de nem ellenei, kik testben 's lélekben élék hátramaradt korukat. — Sejditem: mikép a' sz. Gróti levél elemzését is e' kedvező sors érendi!

Gr. Széchenyi István tehát, kinek — mondjuk ki — arcképével történt ama' felhozott eszély, hisszük mosollyal nézend a' politikai ellenszenv e' féle durva kitérésire. Gyakran a' népszerűség nem válik becsületre — a' guany pedig dicséret. 'S a' barátság, melly politikai alapon nyugszik, nem érdemi meg a' szent nevet. — Szolgáljon nyugtatására a' m. grófnak, miszerint bármikép forgassak is némelyek durva kezeikkel arcképét: esendes halával koszorúzott feje még sem állandó soha a' nemzet jobbjai előtt olly ferde n, mint azoké, kik a' m. gróf nagyszámú 's tagadhatlan érdemeit még maig sem képesek méltánylani. X.

Budapesti napló. (aug. 17én) Örömmel tapasztaljuk hogy a' testgyakorlás, nevelési rendszerünk ez egyik főkölléke mindinkább előhalad hazánkban. 'S mint-hogy házi nevelők ritkán jutnak ama szerencsés helyzetbe, hogy az effélékről czélszerűleg rendelkezhetnének; üdvözöljük az ajtatos rend korhoz alkalmazkodó azonszellemét, miszerint intézeteiben testi növelést illetőleg is, czélszerűen kezd intézkedni. Csak igy válhatnak azok valóságos, 's közhasznú gymnasiumokká; mellyekből aztán nem kerül ki annyira névndék, mint az ő rendszer mellett. Emelttestgyakorlást érdemben első rendű a' taiti növeldé, hol táncz, vívás, úszás (mint Értesítőnkben láthatni) a' zsöngé koru növendékek természeti foglalkozásához idomítja már jelenleg is divatoz. A' pesti ajtatos rendi díszes épületben hasonlag gondoskodva van; 's nagyon ohajtható hogy hazánk valamennyi nevelési intézetei e' közhasznú módosítást elsajátítsák; minek üdvös hatását vidéken kevesebb akadályozzák a' szüntelen tornyosuló porfellegek, lég, 's életmód viszontagságai, mint nagyvárosokban többnyire, 's kikerülhetlenül történik. Ez eszme pártolásának szép példáját adta az egri káptalan, melly a' pesti testgyakorló iskolának gyámolításához 3, évenkénti 36 frtos részvényvel járult. — A' m. tudós társaság nyelvészeti szakosztálya szünnappját is hasznosan szándékozván töltöni gyakori üléseket tart a' magyar nyelvtan kidolgozása végett; 's jelesül főnsőbb helyről érkezett fölszólítás következtében nyelvtanok készítésével foglalkodik a' tanuló ifjuság számára. — E' hét a' nép kedvencz látványával, akasztással kezdődött; egy szerencsétlen a' budai hegyek közt kötelen végezte életét; melly alkalommal kézzelfogható volt az erkölcsi hatás, mellyet nyilvánosan eszközölt halálbüntetések borzalma, az erre nem kevesbbé méltó gonosztevőkre gyakorol; ugyanis az akasztás helyén két egyed, nő és férfi használva a' közös ámulatot, derekasan kezdtek zsebelni. Azonban csakhamar kézre kerültek a' látványszámjasközönség nagy öröme. Nem mondjuk, milly épület az efféle esemény; hanem hogy illyenkor az emberbarát keblét fájdalom fogja el, igen természetes. — Alkalmilag előadjuk hogy a' mult julius hónapban Pest városánál bebörtönzöttek száma 72 volt; köztük 17 nőszemély; 13 izraelita; — mig némileg örvendünk kell, hogy az előbbi idők arányában a' szám fogyatkozik, 's a' gyöngédebb nem, fenyíték tekintetében is a' kisebb számban marad, 's hogy korra nézve is, az idősbekevesb erkölcsi romlást tanusítanak; más részt ismét sajonnal tapasztaljuk, hogy a' vallási osztályzat arányában még mindig a' zsidó az, melly legtöbb romlottságot tanusít; mi megint a' hűnvádak történetéből következtethetők tán felekezeti ellenszenvből is származik. Az összegben tetemes részt játszanak vidékről, 's leginkább külföldről bevándorlottak, kik az erkölcsi mirigyét benszülöttekre is átterjesztik. — Igazán szomorun mulattató dolog az, hogy a' büntetteik miatt városunkból kikisért csapatok már a' szomszédfaluban egykét villás parasztra bizatván, első szél-lengedezésnél szétfukosnak; 's minthogy olly csekély erőülly nagy tömeget össze nem tarthat, a' korányban száműzöttek esthajnalkor ismét ott folytatják előbbi nem mondjuk kényelmes mint inkább tunya életüket, hol mindíg számíthatnak ragadozói alkalmakra. Igy az elharapozó munkátlanságnak sem a' Rákos homoka, sem a' főváros hegyvölgyes vidéke gátot nem vethet, — fölhíjuk a' szomszédvidéki hatóságok figyelmét, ezen herék incselkedései ellen. — A' drágaság mindinkább fenyegeti fővárosunkat, valamennyi mérték kisebbségre törekszik; e-

gyedül a' nyereség-vágy növekszik vérszopó nadályként fejünkre, melly által ember embertársát szemlátomást emészti meg. A' télifa olcsóbbítására már történtek a' nm. ltanács részéről czélszerű rendelkezések; azonban ha fagy — még több fagyos kebellet találkozzandunk, melly örvendez a' szükölködők hiányain. A' hazai termények külföldre szállítása iránt helyén találjuk a' figyelmeztető szöveget, nehogy túlságos vágyainkban saját magunkéitól vonjuk meg a' létfontartási eszközöket, mellyek mindenfelől szállongó hírek szerint valóban hiányra mutatnak. — Bizonyos hirmesterek azzal lepteek meg a' minap bennünket, hogy a' rákosi sivatag egyik dombján lábvas-tagságnyi forrás buzog fel, melly jótékonyan áztatná fel a' sivatag homokot, 's a' vidék kiesbitésire nem kis előnyül szolgálna; itt mi a' sorsot látjuk alattomosan működni, melly utat mutat arra, hogy jó volna valahára e' majd egészen használatlan földterületről is gondoskodni, — hogy ha rajta nem is a' természet, legalább a' sűrű ipar nyitna jótékonyan áradozó forrást. — Minap furcsa kis jelenet tűnt fel fővárosunkban a' fokosnak fénykorából: egy becsületes szabó bizonyos arszlánon nem bírván megvenni hosszas fáradsága bérét, ennek igazítás végett hozzá küldött ruháját letartóztatá; milly nagy volt azonban másnap meglepetése! midőn jókor reggel az említett arszláu két bunkós bajtársával ajtajában megjelent 's hatalmas zörgetéssel sürgeté ennek kinyitását; az ember fölkel, az ajtót megnyitja, 's egyszerre izmos kezektől markolatik meg, halállal fenyegettetvén hacsak egyet is kukkán; erre a' ruhátár föltöretik, tartalma biztos körmök közé jut, 's a' kétszeresen károsított szabó szerencsésének tarthatá, hogy egy pár lökés után ismét ágyába takaródhatott. Ez ügy azonban az erélyes megyei hatóság elé került, 's a' tettnek méltó megvizsgálata, és illetőleg eredvénye várható. — A' keletre zarándoklott gr. Battyányi Lajos utitársával együtt haza érkezett. — A' vásár — mint mondani szokás — már kert alatt van; egymást éri a' sok deszka bódé, természetesen ha még annyi volna is, mind gyulékony anyagból 's minthogy a' város kellő közepén vannak, egykor még kivilágítási gyász ünnepélytől tarthatni. Hasonló borzalomtól már a' multkor itt tanyszótt lovarokiránti bosszúból készült gyújtás alkalmakor csak a' városi rendőrség szemessége óvameg városunkat. Városunk élénkségét nem kevésbé emelendik számos különféle egylet ez alkalomra hirdettet gyűlései. Szini ujdonságok közt mult csütörtökön, „A' négy Haymonfi“ került fel; mellyben a' közönség még sokkal zajosb tetszéssel fogadá Lászlónt, mint első alkalomkor, ki be is bizonyította hogy új szerepléseivel nagy hézagot pótol dalszemélyzetünkben. Benza ur is jeles játékaival általános tetszésben részesült; 's épen nem csodáljuk, hogy illy jeles dalnokot a' bécsi opera, szetése kettőtötésével is szeretne tőlünk elcsábítani. — Ez alkalommal egy kis búlcsekkedő Madonna ült közelünkben, ki okos jegyzetivel ámulatba ejté környezőt; — sajnáljuk hogy e' honi virágosa mig a' külföldi nyelveket folyvást csevegi, magyarul egyetlen szót sem ért! Csak az vigasztal, hogy még fiatal, pedig ifju erőnek mi lehetetlen. Időnk változati igen szeszélyesek; hűvös reggeleinket forró napok váltják fel, minek estenkint aztán eső, 's ollykor ollykor egy kis vihar következtése. — Nemzeti színházunkban csütörtökön augusztus 21-én Szentpétery Zsigmond javára héreletszünéssel először adatik „Végrendelet“ eredeti dráma 5 felvonásban. Irtá Czákó Zsigmond.

Spanyolország.

Izabella királynő augusztus 2án délelőtt érkezett meg st. Sebastianba. A' Heraldó szerint a' miniszterség elhatározá a' cortest oct. 10ére Izabella királynő születés-napjára, midőn t. i. az 16ik évébe lép — összehíni. Malaga ostrom-állapotba tétetett; a' bebörtönzött, és katonai törvényszék által elítélt összeesküdtek közül még senki sem lövetett agyon; mert Sanz tábornok ez iránti utasítást Madridból vár; kit egyszersmind Malaga polgársága is megkért az itélet foganatosításával várakozni addig, mig a' királynénál a' benyújtott ez érdembeli kérelmek meg nem fordulnak. Az illetőket ezen kísérletre leginkább a' királynénak kegyessége indítá, ki Saragosában tartózkodásakor egy halálra ítéltnek megkegyelmezett! A' Postdata szerint jul. 29kei éjjel Madridban ismét számos elfogatás történt, köztök Louis Sagasztí hadi tiszt is. — Fomento Spanyolorszagot most nyugottnak mondja, de e' csend, ezen feszes béke nem más, mint ijesztő előjele egy előbb utóbb kiron-tandó zivatarnak. A' kedélyek mindenütt izgalomban, a' nyugtalan összeütközések mindenütt napirenden! 's mindenütt az elégületlenség tompa moraja hallható. — Concha tábornok, miután Valenciát, és Cataloniát lecsendesíté, sergeivel Girona tartományba készül, merta' zavargók e' helyet választák erejük összpontításaul.

Franciaország.

Nemours herceg és neje, nem különben Aumale herceg aug. 5én Bordeauxba érkeztek; Lajos Fülöp pedig elhagyván Neuilly kastélyát aug. 4én Eube utazott el; ő fölségét miniszteri közöl egyedül Macka admiral kísérete; egyébiránt a' miniszterek szabályt állítottak magok közt, miszerint a' király mulattatásában hetenként fogják egymást váltogatni, azaz hetesek lesznek. Mindenfelül üres mindennapiságról

panaszoloknak a' lapok, mert az, miből élelményt merítették, a' kamrák, és júliusi napok ünnepei elmúltanak; 's ezért nem kis érdeket ébreszte a' parisi ácslegények forradalma mestereik ellen, kik minden további munkát megtagadtanak, ha csak napi díjuk 4 frankról 3-re nem emeltetik, 's ez 10 esztendőre meg nem állapítatik. 160 mester ezen kívánatba belé egyezett már, de a' többről kétség van, mert fordulhat elő olyan munka is, melly a' legénység illy fölemelt, és megállapított napidíjával semmi arányba sem jöhet.

Anglia.

Aug. 1-én tartott alsóházi ülésben Palmerston l. Görögország mostani viszonyait említé meg; leírta a' Grivas által elkövetett kihágásokat; miszerint a' kormány országos jövedelmét bandita csoportokra költi 's ekkép a' rendszeres kiadásokat, hova a' status kölcsön-kamatfizetése is tartozik, nem teljesítheti; ezen kölcsön három hatalmasság biztosító kezességével mellett vétetett föl; ha tehát lekötözött kamatait a' görög kormány fizetni elmulasztja, az mindenesetre a' kezesek által kipótlandó. Kérde tehát szónok, vajjon a' britt kormány felszólítja é Görögország ministeriumát ezen kamatok fizetésére, és arra, hogy az országos jövedelmeknek szerződésileg kikötött része a' mondott célra fordíttatik e? Tagadta szónok azt is, hogy Görögországban angol párt léteznék, ha csak azt a' pártot nem nevezik így, mellynek célja nemzetiség, ország-gyarapítás, és nép-jöllét előmozdítása; ezután felhívá Peelt, szólítván fel a' francia és orosz hatalmasságokat az iránti működésre: hogy ezek kezessége mellett Görögország számára felvett kölcsön kamatai az illető kormány által rendszeresen fizetessenek; mit ha a' két hatalmasság teljesíteni vonakodnék, akkor Angolország maga magáért cselekedje azt. Erre Peel előadá, hogy Angliának, mint Görögország egyik hitelezőjének, érdekében áll ezen ország függetlenségét minden módon sértetlenül hagyatni, egyszersmind a' görög kormányt belügyei intézésében legkevésbé sem korlátozni. Anglia minden esetre könnyen kifizethetné magát Görögország általalmi jövedelmének egy részét magához huzva; ez azonban nem tanácsos, mert az érintett országot véres forradalomnak tenné ki; neki, mint miniszternek igen is kötelessége a' görög kormányt fizetésbeli elmaradására figyelmeztetni, de épen nem érzi magát

felhatalmazottnak arra, hogy ezen házban Koletti, 's a' görög kormány egyéb ministereiről ítéletet mondogasson. Az állítólagos sérelmek nem a' parlament hanem a' kormányok előtt, és között hozandók helyre. Angliának valódi politikája: minden pártnak megadni saját igazait; de egy hatalmasságnak sem adni utasítást arról, kit választson miniszternek? Egyébiránt szónok megnyugtatta a' házat, hogy Angolországnak befolyása Göröghonra, valamint Európa egyéb tartományira soha nagyobb és hatásosabb nem volt, mint jelenleg! — A' Times már mint bizonyost állítja: hogy a' parlament f. hó 9-ére fog elhalasztatni; ha azonban a' ház tárgyalás alá kitűzött kérdéseit hetedikig bevégezzék; az elhalasztás ekkor történik. Victoria azzonnal németországi utazásához fog, kinek elfogadására Belgiumban már is nagy készülétek tétetnek. — A' czethalfogás, melly Angliának egykor főkereskedési ágát tevé, mint látszik, jelenleg hanyatlani kezd; ennek kimutatására Hume adatokat közölt, mellyekből kitészik: hogy 1830, 31 és 32ben a' déli tengeren czethalfogással 91 hajó 30,058 tonna teherrel, 's 2750 emberrel foglalkozott; holott 1841, 42 és 43ban csak 28 hajó 9767 tonna teherrel 's 835 matrózzal alkalmaztatott a' nevezett célra; épen így Grönlandban 1830, 31 és 32ben 258 hajó 84,795 tonna teherrel és 11,919 emberrel űzte a' czethalfogást, holott ezen szám 1841, 42 és 43ban 62 hajóra 17,831 tonna teherrel, 's 2878 emberre apadt. Ezen csökkenést némelyek a' czethalak fogyatkozásában, mások a' nemesített cikkkel kereskedés minden mást elnyomó irányában találják.

Elegyhírek.

Mourillon gazdag fakeskedő város augusztus 1-én tűzvész által tetemesen megkárosult. Az épület, és hajókhoz megkívántató fa a' város mellett mintegy 400 meter (mintegy 270 ölnyi) hosszúságra, ház-magasnyi garmadákban volt lerakva, ezen garmada aug. 1-én 11 1/2 óraker több helyt füstölögni kezdett; 's alig hangzott el a' vést jelentő négyes ágyudurrnás, midőn a' fa rakhelyről hat helyen lángoszlopok emelkedtek. Minden oldalról azonban érkezett segély, polgárok katonák, és hajók egyenlő eréllyel fáradtak az oltásban; egy gőzös 600 embert vevén fődözetére a' víz színéről záporként feckendezett a' most már lángtengerré vált farkásra. De a' dühöngő elem szelidíthetlen volt. Ezek

fáraltak, 's sikere ezen erőfeszítésnek csak annyi lett, hogy a' fának egy kis részét, 's a' várost megmentheték, de a' fő kincs, melly nemzeti vagyónként tekintethe tett, hamuvá égett; a' tűz okozta forróság kiállhatlan lett, sokan az oltók közül eltikkadtak; az égés egy folytában másnap szombat estig tartott. A' kárt a' Moniteur mintegy 3 millió frankra teszi. Nincs kétség, hogy e' vést szándokos gyújtás követkevénye volt; egyedül a' gyújtó nem tudatik; sokan azt az angol kereskedési irigységnek tulajdonítják.

A' Schleswig-Holstein-lauenburgi kanzellár július 28-án következő rendelkezést tett közze: „Tudunkra esett; hogy az ugynevezett ének-és zenegyuletek Schleswig, és Holstein hercezségében három színű zászlót használnak, mellyet nyilvános alkalomkor részint az ünnepély nagyobbitására, részint más czélből a' hercezségek czímével, vagy ezek nélkül kifüggesztenek; minthogy hasonló jelek politikai pártok jelei (?) 's békezárt idézhetnek elé (!) azért ezen zászlók további használatát az érintett egyuleteknek tiltjuk.“

Rómában a' pápai régiség-academia (Academia di Archeologia) a' mivel nemzetek tudósait felhívja e' kérdés feletti pályázásra; minő, és mi nagy a' régi görög írók hitelessége, kik Italia, és népének történeteit leirták? *) A' feleletek olasz, francia, vagy latin nyelven készíthetnek; határnap jövő év october elseje, mikor azok a' szerző nevét rejtő jelígs levélkével a' Academia titoknokához Pietro Erco le Viscontiohoz beadandók; jutalom: 20 aranyezchino.

Az újdun alakult belgiumi minisztercabinet következő tagokból áll: Van de Meyer d' Hoffschmidt, Duponi (ezek a' liberalis párt emberei) Dechamps, Malota, d' Anethan, de Muelenaere, és d' Huart tárcza nélkül, (ezek a' katolikus párt tagjai) Ezen ministeriumot sem hiszik állandónak.

A' schweizi szövetségi gyűlésben aug. 4. és 5-én a' jezsuitaügy volt szönyegen, de teljes eldöntésre a' kérdés a' szavazatok elágazása miatt nem jöhetett; a' resp. tehát ismét bizonytalanságra, 's pártos elkeseredésre hagyatott.

*) Quale, e quanta sia la fede degli antichi scrittori greci, che narrano l'istoria d'Italia se de' suoi popoli?

66dik szám.

É R T E S Í T Ő.

1845.

Gőzhajózási jelentés.

I. Dunai gőzhajózás.

Mindennap indul egy hajó Bécs felé — reggeli 7 óraker. Hetenként négyszer, u. m. vasárnap, kedden, szerdán és pénteken reggeli 4 óraker Zimony felé. A' kedden induló gőzhajó mind lemenet — mind feljövökör Eszéknel utast mállás tul 's egyéb terhet is felvesz, vagy pártra szállít. A' Pestről aug. 10-én 's 21-én Zimonyba induló gőzök az oláhaz augusztus 3-án és 17-én indulók pedig a' török részteni közlekedést egész Konstantinápolyig eszközlik. Zimonyból Orsovára minden kedden és pénteken indul egy gőzös.

II. Tiszai gőzhajózás.

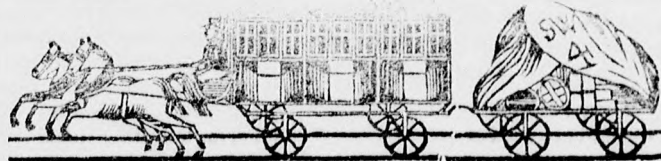
Minden hétfőn, a' Pestről indult gőzös megérkezte után, indul egy gőzös Uj-vidékről Títel felé, 's innen Szegedre, hol szerdán este meg is érkezik.

A' dunai és tiszai gőzhajózásról szóló részletes kimutatás, mint szinte az illető árvatok jegyzékei mindenkor kaphatók a' gőzhajózási hivatalban. Pest augusztus 1-jén 1845. A' gőzhajózási hivatal 3-4

Figyelmeztetés szülékhez.

Több izbéli felszólítások következtében a' végből, hogy alulirt kormánya alatt diszlo nevelő intézet lényeges körülményeit tudassa azokkal, kiknek azokat tudni legfőbb érdekekben fekszik, intézi jelen figyelmeztető sorait, hogy, azokat aggodalmaik tömkelegéből kiemelve, minél előbb határozhassanak, milly irányu es a' kiképeztetésre mennyire alkalmas neveldebe adhatják kedves magzataikat, kiket minden tekintetben ohajtnak a' hazának czelszerűleg növelteni és képeztetni — Növeldekk oly magasán áll a' kiképeztetetés fokain ellátva mindennemű szükségességekkel, hogy attól többet kívánni szinte felesleges. Ezen növeldeben t. i., melly a' legbájlóbb és legegészségesebb köszirt halmon egy kis tenger fölött diszlik izletes modorban, a' belépő növendék elláttatik reggelivel, ebéddel, oszonnával és estebéddel, mosással, szolgálattal, orvossal — a' gyógyszereket kivéven — és felügyelővel (praefectussal). Nyilvános tanodákat járhat az intézetben, azonkívül magány oktatást nyer francia és német nyelvben és zongora külön fizette-tik), rajzolás-, tánc-, vívás-, testgyakorlás- és uszásban. És minennyi hasznos és szükségességekkel ellátott növendék csupán 320 pfo ftba kerül, mellynek fele a' növendék belépével, másik pedig másodk félév elejével fizetettik le. Alulirt tehát valamint felszólítás következtében szívesen közli hirlapok útján jelen figyelmeztetését, ugy egyszersmind tisztelettel fölkéri az érdeklét szüléket és gyámokokat, hogy vele szándékaikat legfőljebb september elejéig bérmentes levél által tudassák. Tatan aug. 9. 1845. Nagy Márton s. k. kegyes rendi növelde 's gymnasium igazgatója. 2-3

Hatodik részlet-fizetés a' pozsony-nagyszombati első magyar vasut-vállalat elsőségi részvényeitől

Nevezett vállalkozás igazgatósága a' hatodik részlet-fizetés beszédését

t. i. 10 pctet vagy is részvényétől egyenként 20 pftot elhatározta, 's határnapul f. é. september 15két tűzte ki.

Ezen határnap után történendő bármilyen fizetéskétől 6pct késletkamat vétetik az alapszabályok értelmében; ha pedig valamely fizetés az alapszabályok szerint kiszabott véghatárnapig, vagy is f. é.

November 15keig

nem teljesítették, az illető késlekedők részvényei kitoröltetnek; 's eddig tett fizetései a' társaság köztulajdonául fognak tekintetni.

A' fizetés megtörténhetik Pozsonyban a' vállalat középponti hivatalánál; vagy Bécsben a' szabadítékos, 's Ferdinand császár ezimet viselő éjszaki vaspálya pénztáránál. Kelt Pozsonyban, aug. 5kén 1845. A' pozsony-nagyszombati első magyar vasut-vállalat igazgatósága nevében.

Sarkány Károly igazgató. Zechmeister igazgató.

Kohlmann H. titoknok. 3-3

Hirdetés.

T. Békes megyében, a' Nagykondurosi pusztán ser és pálinka ház, megkívántató minden eszközökkel f. é. sept. 1től kezdve bérbe fog 3 egymás után következő évre kiadatni; — ugyanott nagyobb meunyiségben, helyben is megétehető széna, őszi és tavaszi szalma idei termés el-fog adatni, folyó évi augusztus 28 in reggeli 9 óraker a' hely színen tartandó árverés útján. 2-3

1822 és 1827dik évi sárga fobák 2 1/2 fontot haladó több rendű bádog-

szelenczében magától a' készítőül bizonyképen letéve szelenczénként jutalmasáron kapható uri-utczabeli. 453 sz. Trattner-Károlyi ház első emeletén a' Jelenk. szerkesztőségénél. 6-6

Ajánlkozás.

Egy kiképezett Gazda (Szileziából) legjobb bizonyítványokkal ellátva — gazdatisztul ajánlkozik nagyobb földbirto-kosoknak. Bővebb tudósítást ad Preuss Józ. ur (Pesten 3 korona utczában. 298 szám alatt.) 1-3